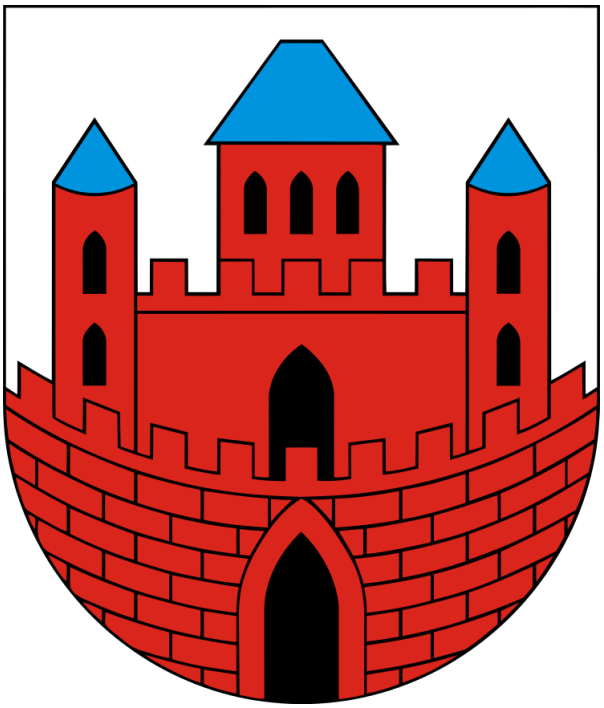
Załącznik do Uchwały Nr …..
Rady Miejskiej W Nowem
z dnia … czerwca 2017r.

PROJEKT

Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020

Nowe, czerwiec 2017r.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

Wstęp 4
I.Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi....5
II.Uproszczona diagnoza społeczno-gospodarcza na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe 2017-2020....11
III.Partycypacja społeczna na etapie diagnozy Gminy....19
IV.Delimitacja obszarów....19
V.Obszar zdegradowany Gminy Nowe....30
VI.Obszar rewitalizacji Gminy Nowe....34
VII.Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji....34
VIII.Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji....48
IX.Cele rewitalizacji i kierunki działań....52
IX.Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych....56
XI.Komplementarność....63
XII.Partycypacja społeczna i interesariusze rewitalizacji....67
XIII.Ramy finansowe....69
XIV.System zarządzania....70
XV. Monitoring....74
XVI.Promocja i komunikacja społeczna....75
XVII.Definicje i pojęcia Programu....76
XVIII.Spis Rysunków i tabel....77
XIX.Załączniki....78

Wykaz użytych skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych
Diagnoza	*Diagnoza Gminy Nowe opracowana na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020*
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
MGOPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OR	Obszar rewitalizacji
OZ	Obszar zdegradowany
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PKD 2007	Polska Klasyfikacja Działalności 2007
POIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
PR	Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
PROGRAM	Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020
RPO WK-P 2014 -2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2014-2020
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ZPPR	*Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020,* Toruń 2016 r.

WSTĘP

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest w skali gminy na podstawie Programu Rewitalizacji. Program taki nakreśla działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, mające na celu wyprowadzenie danego obszaru ze stanu kryzysowego. Program Rewitalizacji jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020. *Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* opracowany został na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2016 poz. 446 z późn. zm.)
Program jest spójnym, strategicznym dokumentem, zawierającym wieloletni plan działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju m.in. poprzez

- wzrost aktywności społecznej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- ożywienie gospodarcze i wzrost potencjału gospodarczego.

Program został wykonany zgodnie z założeniami i wymogami, określonymi w opracowaniu *„Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”* Układ treści i zakres merytoryczny Programu w sposób bezpośredni nawiązują do wskazanego dokumentu.
Rewitalizacja łączy działania społeczne i gospodarcze w sposób kompleksowy i nie pomija aspektu przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Projekty rewitalizacyjne określone w Programie będą mogły zostać zrealizowane w ramach szerszej koncepcji, uzupełniająco do działań społecznych tzw. „miękkich”. Istotnym elementem procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział mieszkańców poprzez organizacje i jednostki z terenu Gminy.

Program powstał w procesie partnersko-eksperckim, z wykorzystaniem wniosków płynących z procesu konsultacji społecznych, a także prowadzonych badań i analiz strategicznych (jakościowych i wskaźnikowych ujętych w Diagnozie), analizy dokumentów programowych na lata 2014-2020 oraz ustaleń prowadzonych w wyniku procesu partycypacji społecznej mieszkańców i organizacji z terenu Gminy Nowe.

Projekty rewitalizacyjne w ramach Programu realizowane będą na wyznaczonych do rewitalizacji obszarach z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania w celu uzyskania najbardziej efektywnych wyników interwencji. Projekty te stanowić będą instrument tzw. interwencji kryzysowej w odpowiedzi na występujące i zidentyfikowane w Diagnozie sytuacji w Gminie Nowe problemy społeczne, funkcjonalno-przestrzenne, gospodarcze i środowiskowe.

W Programie przyjęto m.in.:

- system wsparcia obszarów kryzysowych poprzez projekty gminne z udziałem lokalnych partnerów i interesariuszy rewitalizacji,
- realizację rozwiązań kompleksowych, powiązanych przestrzennie reagujących na ograniczenie wiodącego problemu danego obszaru,

- włączenie inicjatyw lokalnych i wykorzystanie ich do realizacji projektów,
- możliwość włączenia nowych źródeł finansowania poza środkami własnymi gminy m.in. dotacji bezzwrotnych, środków prywatnych i krajowych oraz funduszy celowych.

I. Opis powiązań PR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program posiada szerokie odniesienia i powiązana z dokumentami strategicznymi i planistycznymi w płaszczyźnie zgodności z nadrzędnymi opracowaniami strategicznymi oraz zgodności z opracowaniami rozwojowymi Gminy Nowe.
Powiązania w zakresie zgodności z dokumentami strategicznymi oraz planistycznymi odnoszą się do dokumentów europejskich, krajowych regionalnych i lokalnych.

Poniżej przedstawiono bezpośrednio powiązania pomiędzy opracowaniem, a dokumentami różnych szczebli, co gwarantuje spójność celów z celami rozwojowymi polityk europejskich i krajowych na lata 2014-2020.

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych nadrzędnych dla Programu Rewitalizacji

Poziom europejski	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko -Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Nowe na lata 2012 -2022. Załącznik do Uchwały Nr XXIX/178/12Rady Miejskiej w Nowem z dnia 27 grudnia 2012 r. ze zmianami.
	Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lat 2014-2020	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowe
		Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe, załącznik do uchwały Nr XXII/147/16 Rady Miejskiej w Nowem.
	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	
	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plan odnowy miejscowości Tryl na lata 2010-2017-załącznik nr 1 do uchwały Nr XLI/250/2010r.Rady Miejskiej w Nowemz dnia 29 kwietnia 2010 r. Plan odnowy miejscowości Mątawy – załącznik do uchwały Nr IV/21/10Rady Miejskiej w Nowem z dnia 29 grudnia 2010 r.
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 -2020		Strategia Rozwoju Obszaru Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego. Uchwała VII/13/2017Komitetu Sterującego

	Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie		ORSG Powiatu Świeckiego z dnia 18 stycznia 2017 roku.
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030		

Źródło danych: *opracowanie własne*

Program wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie europejskim krajowym, regionalnym i lokalnym, w zakresie jak zilustrowano w poniższym zestawieniu:

Tabela 2. Zakres powiązania *Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Nazwa dokumentu	Zakres powiązań
Strategia Europa 2020	Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety, do których należą: I. Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; II. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Program przyczyni się do realizacji Priorytetu III i Celów 1, 4 i 5. Zaplanowane w jego ramach działania są komplementarne z założeniami Strategii Europa 2020 i wpływają na efektywniejszą ich realizację.
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Zgodnie z założeniami *Narodowego Planu Rewitalizacji* – Gminny Program Rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych, tworząc ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań. Program Rewitalizacji musi zawierać, co najmniej: - diagnozę i identyfikacje potrzeb rewitalizacyjnych, - określenie terytoriów wymagających wsparcia, - wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć, - mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym, -opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację Programu, -ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne, - system monitorowania zmiany i skuteczności działania. Narodowy Plan Rewitalizacji to główny scalający dokument rządowy określający całościowo tytułowy plan rewitalizacji, jego cele i mechanizmy działania, w związku, z czym przedmiotowy Program jest zgodny z jego założeniami oraz spełnia jego wymagania.

Krajowa Polityka Miejska 2023	*Krajowa Polityka Miejska 2023* określa kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością. Program wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.
Strategia Rozwoju Kraju 2020	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* wpisuje się w następujące obszary i cele Strategii Rozwoju Kraju 2020: • Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. • Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego. • Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Głównym celem dokumentu jest: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie: • Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności • Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów • Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w Programach operacyjnych na lata 2014 -2020	Celem opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania Programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty

	realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach Programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Program Rewitalizacji uwzględnia wskazania Wytycznych w zakresie rewitalizacji w Programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020	Wytyczne dotyczą koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9.*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020*opracowano zgodnie z *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*.
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020. Plan modernizacji 2020+	*Strategia rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego do 2020 roku*. Plan modernizacji 2020+, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r., stanowi odpowiedź samorządu województwa na zmieniającą się sytuację polityczną kraju i warunki społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne regionu. Misją regionu do 2020 r. jest uzyskanie określonego stanu rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego, gdzie na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: poszczególne jednostki tworzące rodziny i składające się na całe społeczeństwo. *„Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”* Misja ta będzie realizowana przez następujące priorytety: 1. Konkurencyjna gospodarka; 2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast; 3. Silna metropolia; 4. Nowoczesne społeczeństwo. Wyżej wymienione priorytety zostaną zrealizowane dzięki ośmiu celom strategicznym. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno -gospodarczej przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Gmina Nowe została zakwalifikowana do kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie, dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WK-P 2014-2020)	Program ten zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym jak i gospodarczym. Głównym celem dokumentu jest uczynienie województwa kujawsko -pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. *Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* jest spójny z zapisami RPO WK-P 2014-2020, dotyczącymi rewitalizacji społeczno-gospodarczej dla obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. Rewitalizacja wybranych obszarów jest jednym

	z podstawowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących na danych obszarach problemów. Program Rewitalizacji jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*, w ramach, którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym. Efektem tego będzie zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także wzrost potencjału gospodarczego i wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych. Infrastruktura obszarów wiejskich wspierana będzie także w ramach Osi 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Projekty ukierunkowane na ożywienie społeczne, gospodarcze, likwidację lub zmniejszenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego, spadek poziomu bezrobocia będą wspierane z RPO WK-P 2014-2020 ze środków EFS przede wszystkim: w ramach Osi priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo oraz w ramach Osi 11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.
Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich stanowi interwencja zaplanowana w ramach: • Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, • Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych LSR. W ramach osi priorytetowej 7Programu z przeznaczeniem na ożywienie społeczne i gospodarcze obszarów wiejskich, które uzupełnione zostaną środkami EFS z przeznaczeniem na odnowę społeczną (oś priorytetowa 11 Programu). Przedsięwzięcia w ramach Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność powinny obejmować kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów wiejskich oraz wzrost przedsiębiorczości i zatrudnienia, a tym samym wpływać na poprawę warunków uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym mieszkańców. Wsparcie uzyskają projekty polegające m.in. na remoncie pomieszczeń czy związane z realizacją innych inwestycji infrastrukturalnych, służących aktywizacji społeczności. Ponadto działania inwestycyjne w obszarze rewitalizacji muszą być związane z działaniami realizowanymi z EFS.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko -Pomorskiego do roku 2020.	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu: • Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu • Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych • Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym

Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia Programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy Programu Rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim. *Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* został opracowany w oparciu o Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykazuje zgodność z regułami opracowania Programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.
Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego. Uchwała VII/13/2017Komitetu Sterującego ORSG Powiatu Świeckiego z dnia 18 stycznia 2017 roku.	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* wpływać będzie na realizację Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego, w następujących celach rozwojowych: 1.5 Podejmowanie działań aktywizujących na rzecz wzrostu zatrudnienia. 2.1 Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu.
Strategia Rozwoju Gminy Nowe na lata 2012 -2022. Załącznik do Uchwały Nr XXIX/178/12 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 27 grudnia 2012 r.	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* przyczyni się do osiągnięcia zakładanego celu nadrzędnego rozwoju Gminy Nowe, ujętego w Strategii, jako: *„Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej Gminy Nowe i poprawa warunków życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”.* Działania rewitalizacyjne miasta uwzględniono w celu 4.2. Strategii *Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego*, wskazując, iż Gmina Nowe będzie podejmować m.in. aktywne działania na rzecz rewitalizacji zabytkowego centrum miasta finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko -Pomorskiego. Program przyczyni się także do realizacji celu operacyjnego oraz zadań strategicznych: „Rewitalizacji staromiejskiej części miasta oraz obiektów dziedzictwa kulturowego zlokalizowanych w mieście i na terenie gminy, a także celu: *„Rozwój infrastruktury sportu, turystyki i rekreacji ”*z planowanymi zadaniami m.in. Zagospodarowanie terenów gminy na cele rekreacyjno-turystyczne” oraz „Zagospodarowanie nabrzeży Wisły oraz jezior na cele turystyczno-rekreacyjne”. Ponadto rewitalizacja wpisuje się w cel Strategii: „Rozwój budownictwa mieszkaniowego”, gdzie jednym z zadań jest „Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich ”. Poza celami infrastrukturalnymi Program przyczyni się do osiągnięcie celów społecznych wynikających z podejmowanych działań rewitalizacyjnych, a ujętych w Strategii w następujących celach operacyjnych: „Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców” „Ograniczanie bezrobocia” „Ograniczanie zjawisk patologicznych”, a także w celu: „Rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowe załącznik nr 1 oraz załącznik nr 2 Kierunki Zagospodarowania przestrzennego do uchwały Nr XI/85/15 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 28 października 2015 r.	Według Studium nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego Gminy Nowe jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego gminy. *Program Rewitalizacji* przyczyni się do realizacji podstawowych kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego: • ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz poprawa jego stanu; • zwiększenie atrakcyjności turystyczno –wypoczynkowej gminy i upowszechnianie jej walorów przyrodniczo – krajobrazowych; • wzmocnienie funkcji miasta Nowe, jako siedziby gminy, pełniącej rolę administracyjną, usługowo – gospodarczą i mieszkaniową.
Lokalna Strategia Rozwoju LGD Gminy Powiatu Świeckiego z dnia 19.12.2016r.	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* przyczyni się do realizacji Celu szczegółowego 1.2 „ Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru LGD, w tym grup defaworyzowanych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do końca 2023 roku.”– sprzyja realizacji przedsięwzięć: Aktywny obszar LGD” w ramach trzech funduszy skierowanych w szczególności do grupy defaworyzowanej określonej w LSR na podstawie przeprowadzonej diagnozy. Poprzez kształtowanie i rewitalizację przyjaznej przestrzeni publicznej, realizację atrakcyjnych i aktywizujących inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności, jak również integrację i aktywizację społeczno -zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, obszar LGD wzmocni kapitał ludzki zdolny do wejścia na rynek pracy.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe, załącznik do uchwały Nr XXII/147/16 Rady Miejskiej w Nowem.	*Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020* przyczyni się do realizacji celów strategicznych długoterminowych nakreślonych w PGN, w szczególności cele strategiczne gminy Nowe określono, jako: 2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów na terenie gminy Nowe. 4. Wdrożenie zrównoważonego energetycznie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem gminy Nowe.

Źródło danych: *opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych*

II. Uproszczona diagnoza społeczno-gospodarcza na potrzeby Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe 2017-2020

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Nowe położona jest w północnej części województwa kujawsko – pomorskiego, w powiecie świeckim. Gmina Nowe zlokalizowana jest na lewym brzegu Wisły. Gmina graniczy od południa z gminami Warlubie, Dragacz, od północy z gminami Gniew i Smętowo Graniczne, a od wschodu z gminami Sadlinki i Grudziądz. Powierzchnia Gminy Nowe wynosi 10 671 ha, co stanowi 7% powierzchni powiatu świeckiego. Siedzibą gminy jest miasto Nowe, które zajmuje powierzchnię357 ha, co stanowi ok. 3,2 % powierzchni Gminy.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Obszar gminy Nowe charakteryzuje się znacznym poziomem lesistości. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 2740 ha, co stanowi 25,6% ogólnej powierzchni Gminy. System obszarów chronionych

na terenie gminy Nowe związany jest z Doliną Dolnej Wisły, gdzie bogactwo przyrodnicze, gdzie występuje duże zróżnicowanie gatunkowe. W obrębie gminy Nowe znajduje się Park Krajobrazowy Doliny Dolnej Wisły (5563ha), rezerwat przyrody „Osiny" (21,91 ha), fragment rezerwatu przyrody „Wiosło Duże"(7,2 ha), obszar chronionego krajobrazu (Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich: 2640 ha), obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, pomniki przyrody (11 obiektów – głównie dęby i lipy).Tereny gminy Nowe wchodzą w skład jednostki Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego Obejmuje on środkowy fragment Doliny Dolnej Wisły, po obydwu jej stronach, od Ostromecka po Kozielec w gminie Nowe.
Największym rezerwuarem wód płynących gminy Nowe jest dolny odcinek Wisły. Najdłuższym w Gminie Nowe dopływem Wisły jest Mątawa. Na terenie gminy Nowe znajduje się sześć jezior o łącznej powierzchni 158,9 ha.

DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy Nowe liczba ludności Gminy Nowe w 2016 roku wynosiła 10 130.

Tabela 3. Ogólna liczba mieszkańców

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców	10 681	10 805	10 731	10 669	10 589	10 521	10 130

Źródło danych: *opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS/USC Nowe*

Według danych GUS w Gminie Nowe największą gęstość zaludnienia odnotować należy w mieście Nowe i wynosi ona 1600 os/km^2. Na obszarze wiejskim wskaźnik ten wynosi zaledwie 43 os/km^2.Największy odsetek osób zamieszkuje miasto Nowe (56,48 %). Sieć osadniczą gminy Nowe należy uznać za stosunkowo rozdrobnioną, największa miejscowość wiejska Bochlin koncentruje zaledwie ok.10% mieszkańców. Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców Gminy według zamieszkania.

Tabela 4. Liczba mieszkańców gminy Nowe w podziale na sołectwa (stan na 31.12. 2016 r.)

Obszar sołectwa/Miasto	Ilość mieszkańców
BOCHLIN	866
MORGI	691
ZDROJEWO	399
GAJEWO	218
OSINY	86
MAŁY KOMORSK	422
MĄTAWY	350
MILEWKO	126
RYCHŁAWA	855
TRYL	407
M.NOWE	5710
Razem	**10 130**

Źródło danych: *dane Gminy Nowe*

Zaobserwowane w procesie demograficznym zjawisko starzenia się społeczeństwa w gminie Nowe związane jest nie tylko z wydłużeniem życia, ale również z niskim poziomem dzietności. Przekłada się to na coraz mniej korzystne wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie. Maleje liczba dzieci, natomiast wzrasta obciążenie ludnością w wieku poprodukcyjnym. Uwzględniając tendencje zmian ludnościowych obserwowane w ostatnich latach na terenie gminy Nowe oraz prognozy ludnościowe dla Polski, województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu świeckiego, zakładać należy dalszy, powolny spadek liczby ludności w gminie Nowe. Ilustruje to poniższe zestawienie.

Tabela 5.Liczba urodzeń i zgonów na terenie gminy Nowe

Lata	Urodzenia	Zgony
2011	105	122
2012	98	107
2013	102	121
2014	99	112
2015	84	123
2016	88	124

Źródło danych: *dane Urzędu Stanu Cywilnego w Nowem*

W strukturze wiekowej ludności gminy Nowe (wg ekonomicznych grup wieku) dominuje ludność w wieku produkcyjnym (14-65 lat dla mężczyzn i 14-59 lat dla kobiet), która stanowi ok. 66,67 % ogółu mieszkańców w Gminie Nowe. Drugą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym (≥65 lat dla mężczyzn i ≥60 lat dla kobiet), której udział wynosi 18,33%.Trzecią grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym (≤14 lat zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet), obejmująca 15 % mieszkańców Gminy.

Tabela 6. Struktura mieszkańców wg grup wiekowych gmina Nowe (stan na 31 grudnia 2015 r.)

Wyszczególnienie		2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	**Razem**	**10805**	**10731**	**10669**	**10589**	**10521**
	mężczyźni	5337	5294	5276	5219	5166
	kobiety	5468	5437	5393	5370	5355
w wieku przedprodukcyjnym 0-14 lat	**Razem**	**1659**	**1620**	**1621**	**1612**	**1578**
	mężczyźni	839	830	836	814	790
	kobiety	820	790	785	798	788
w wieku produkcyjnym M 14-65, K 14-59	**Razem**	**7406**	**7331**	**7220**	**7107**	**7014**
	mężczyźni	3946	3904	3857	3809	3758
	kobiety	3460	3427	3363	3298	3256
w wieku poprodukcyjnym M-pow.65, K pow. 60	**Razem**	**1740**	**1780**	**1828**	**1870**	**1929**
	mężczyźni	552	560	583	596	618
	kobiety	1188	1220	1245	1274	1311

Źródło: dane Gminy i stat.gov.pl/BDL/Dane dla jednostek podziału terytorialnego

SFERA SPOŁECZNA

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Bezrobocie

Na koniec 2016 roku na terenie Gminy Nowe mieszkały 703 osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świeciu, z czego 437 to kobiety, a 266 mężczyźni.

Tabela 7. Bezrobocie w gminie Nowe w latach 2011-2016

Obszar	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina Nowe	1041	1106	1056	952	768	703 679*
w tym:długotrwale bezrobotni (pow. 24 m-cy)	212	261	265	243	220	230

Źródło danych: *dane PUP w Świeciu*

** liczba bezrobotnych mieszkańców na stałe zamieszkałych na terenie Gminy Nowe. Zgodnie z metodologią do dalszych obliczeń wskaźników dla rewitalizacji przyjęto wartość 679 osób.*

W okresie ostatnich 5 lat liczba bezrobotnych w Gminie systematycznie malała (ok. 35 % w stosunku do 2011 roku), co oznacza pozytywną tendencję zniżkową spadku bezrobocia w Gminie. Niepokojącym zjawiskiem na lokalnym rynku pracy jest jeszcze wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne (pow. 24 miesięcy) stanowiły 32,73% wszystkich bezrobotnych gminy Nowe. Zjawisko to jest niekorzystne, gdyż generuje zagrożenie wykluczenia społecznego. Jednym z czynników wpływających na ograniczenie aktywności zawodowej mieszkańców jest niski poziom wynagrodzeń.
Pod względem wiekowym najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w gminie Nowe są osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata, a w m. Nowe w przedziale wiekowym 45-54 lata. Wysoki wskaźnik bezrobocia wśród młodych osób jest głównie następstwem niedostosowania systemu kształcenia do potrzeb i oczekiwań rynku pracy.

Tabela 8.Bezrobotni według wieku (stan na 31 grudnia 2016 r.)

Wiek (lata)	m. Nowe		gmina Nowe	
	Ogółem	kobiety	Ogółem	kobiety
18 - 24	38	24	65	45
25 - 34	79	62	103	75
35 - 44	68	44	61	47
45 - 54	86	54	73	36
55 - 59	38	22	47	24
60 – 64	18	2	27	2
Razem gmina Nowe	**327**	**208**	**376**	**229**

Źródło danych: *dane PUP w Świeciu*

Niepokojącym zjawiskiem na lokalnym rynku pracy jest także niewystarczający poziom wykształcenia bezrobotnych mieszkańców gminy Nowe. Najliczniejszą grupę bezrobotnych w gminie Nowe stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym: 36,13 % oraz gimnazjalnymi poniżej: 36,56 %.

Tabela 9. Bezrobotni w Gminie Nowe według wykształcenia (stan na 31 grudnia 2016 r.)

Bezrobotni wg wykształcenia	m. Nowe	gmina Nowe
wyższe	12	15
policealne i średnie zawodowe	56	40
średnie ogólnokształcące	40	29
zasadnicze zawodowe	129	125
gimnazjalne i poniżej	90	167
Razem gmina Nowe	**327**	**376**

Źródło danych: *dane PUP w Świeciu*

Pomoc społeczna

W 2016 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Nowe korzystały 444 gospodarstwa domowe z łączną liczbą korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wynoszącą 1093 osoby. W ciągu ostatnich 5 lat notowany jest 19% spadek ilości gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W tym okresie na terenie gminy Nowe polepszyła się sytuacja rodzin. Niepokój rodzi pogarszająca się sytuacja materialna i społeczna osób samotnych.

Tabela 10.Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowe 2011r.-2016 r.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	547	540	520	475	441	444
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	1643	1610	1507	1304	1171	1093

Źródło danych*: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowem.*

Według danych M-GOPS w Nowem najczęstszym powodem objęcia pomocą społeczną jest:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm.

Edukacja

Na system edukacji na terenie Gminy Nowe składają się następujące placówki:

1. Przedszkola:
   - Przedszkole Samorządowe w Nowem
1. Szkoły podstawowe:
   - Szkoła Podstawowa nr 2 im. Arkadego Fiedlera w Nowem,
   - Szkoła Podstawowa w Trylu z oddziałem przedszkolnym
   - Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich z oddziałem przedszkolnym w Rychławie.

3. Szkoły gimnazjalne:

- Publiczne Gimnazjum w Nowem,

4. Szkoły ponadgimnazjalne:
   - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Nowem.

W ciągu ostatnich trzech lat można zauważyć duże zróżnicowanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty. Do porównania przyjęto wyniki surowe: punktowe (za lata 2011-2014) i procentowe (za lata 2015-2016). Dla potrzeb uproszczonej diagnozy średni wynik szkół w danym roku został bezpośrednio zestawiony z wynikiem średnim dla województwa celem uzyskania wartości porównawczej.

Tabela 11. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty uzyskane przez szkoły podstawowe gminy Nowe

Szkoła	Lata					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
średni wynik uzyskany przez szkoły Gminy Nowe*	**24,56**	**21,22**	**21,26**	**23,41**	I-61%, II- 73% (SP Nowe, Rychława), II-78% (SP Tryl)	I-57%, II- 61% (SP Nowe, Rychława), II-59% (SP Tryl)
średni wynik uzyskany w województwie kujawsko-pomorskim	**24,94**	**22,14**	**23,6**	**25,02**	I-64%, II- 75% (SP Nowe, Rychława), II-66% (SP Tryl)	I-60%, II- 68% (SP Nowe, Rychława), 56% (SP Tryl)

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy Nowe, średni wynik obejmuje również wyniki egzaminu szkoły podstawowej przy Zakładzie Poprawczym w Nowem*

Powyższe porównanie wskazuje, że uczniowie Szkoły Podstawowej w Nowem osiągnęli wyniki niższe od średniej wojewódzkiej, uczniowie Szkoły Podstawowej w Trylu w latach 2015-2016 osiągnęli wyniki wyższe od średniej wojewódzkiej, natomiast uczniowie Szkoły Podstawowej w Rychławie tylko w roku 2016 osiągnęli wynik wyższy od średniej, jednak przeciętny wynik sprawdzianu w tej szkole za ostatnie 3 lata jest niższy od przeciętnego wyniku w województwie. Szkoły podstawowe w Nowem oraz w Rychławie, uwzględniając kryteria rewitalizacyjne należy zakwalifikować do placówek *„o niskim poziomie kształcenia”.*

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jest jednym z podstawowych czynników, wpływających na jakość życia mieszkańców. Poziom bezpieczeństwa wyrażany jest głównie ilością przestępstw oraz wykroczeń.

Tabela 12. Przestępstwa i wykroczenia według kategorii odnotowane w latach 2013-2015

Lata	Miasto					Gmina				
	mienie	życie i zdrowie	drogowe	pozostałe	razem	mienie	życie i zdrowie	drogowe	pozostałe	Razem
2013	22	9	11	13	**55**	30	2	42	7	**81**
2014	19	10	7	28	**65**	12	3	15	14	**44**
2015	20	3	9	17	**49**	28	7	15	14	**64**

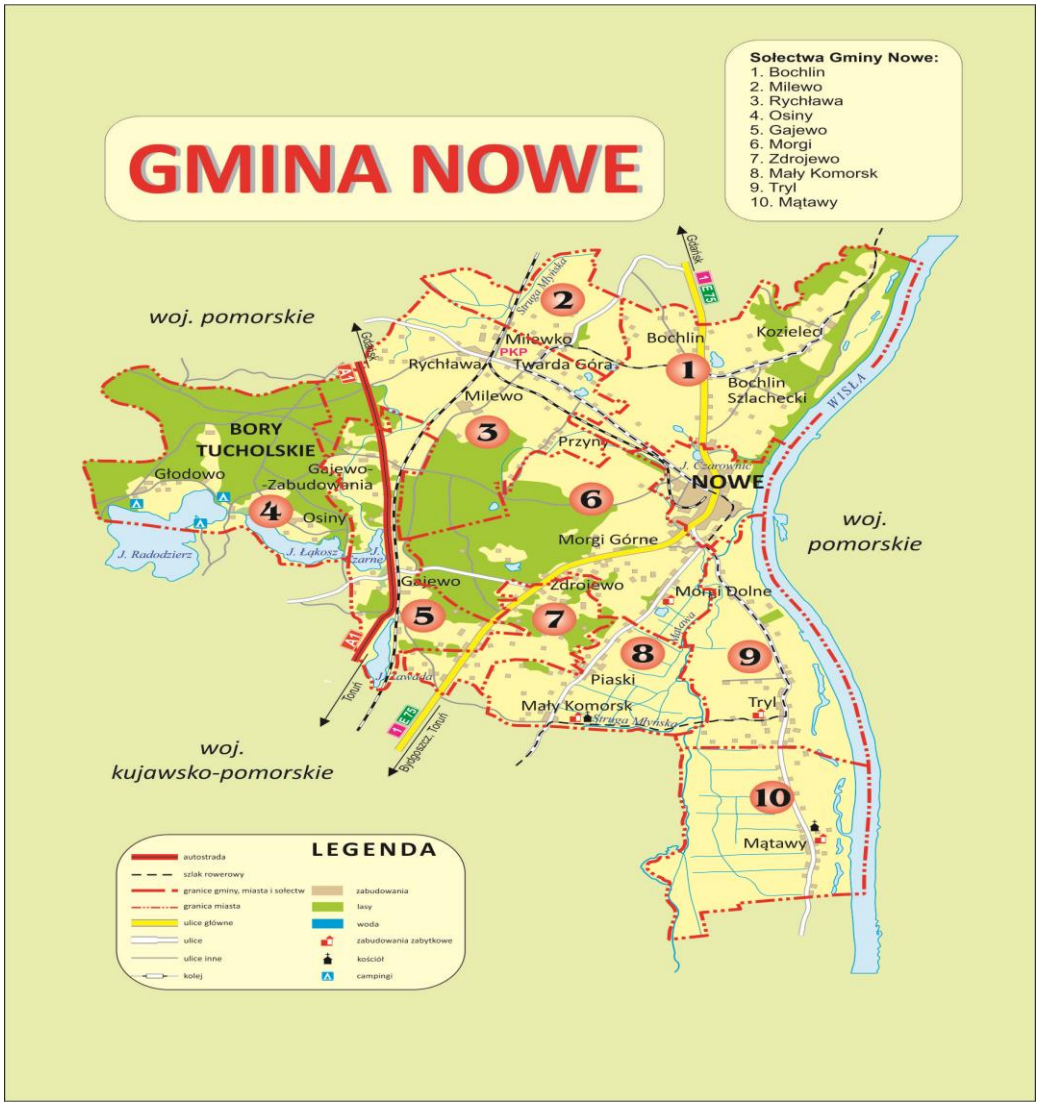
Źródło danych*: dane Komisariatu Policji w Nowem.*

Powyższe dane wskazują, że jedną z dominujących kategorii w Gminie są przestępstwa przeciwko mieniu (kradzieże, kradzieże z włamaniem), a także zdarzenia o charakterze drogowym. Stosunkowo rzadko dochodzi do zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców. Na strukturę przestępstw i wykroczeń w gminie Nowe mają wpływ m.in. następujące czynniki:
-dobre skomunikowanie Gminy i duża liczba popełnianych kradzieży przez osoby przyjezdne,
-duże nasilenie ruchu pojazdów powodujące ryzyko zdarzeń drogowych,
-powiązanie występowania wykroczeń i przestępstw kryminalnych z problemami społecznymi, statusem społecznym części mieszkańców Gminy.

SFERA FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNA

W skład gminy Nowe wchodzi miasto Nowe oraz 10 sołectw: Bochlin, Gajewo, Mały Komorsk, Mątawy, Milewko, Morgi, Osiny, Rychława, Tryl, Zdrojewo. Miejscowości w gminie Nowe to: Bochlin, Dolne Morgi, Gajewo, Gajewo-Zabudowania, Głodowo, Górne Morgi, Kończyce, Kozielec, Mały Komorsk, Mątawy, Milewko, Milewo, Morgi, Nowe, Osiny, Pastwiska, Przyny, Rychława, Tryl, Twarda Góra, Zawada i Zdrojewo.

Rys 1. Mapa gminy Nowe z zaznaczeniem sołectw

Źródło danych: *Urząd Gminy Nowe*

Poniżej zastawiono powierzchnię poszczególnych sołectw oraz m. Nowego, uwzględniając występującą przestrzeń zdegradowaną na danym obszarze.

Tabela 13.Zestawienie powierzchni sołectw gminy Nowe.

Sołectwo	Powierzchnia (w ha)	Przestrzeń zdegradowana w powierzchni ogólnej (w ha)
1.BOCHLIN	1 639	2,12
2.MORGI	1 361	0,00
3.ZDROJEWO	418	0,00

4.GAJEWO	832	0,00
5.OSINY	1 264	3,78
6.MAŁY KOMORSK	628	0,00
7.MĄTAWY	1 108	0,00
8.MILEWKO	472	0,00
9.RYCHŁAWA	1 521	5,50
10.TRYL	1 071	0,00
RAZEM Gmina-obszary wiejskie	**10 314**	**11,40**

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy Nowe*

Tabela 14. Zestawienie powierzchni m. Nowe

Jednostka przestrzenna miasta Nowe	Powierzchnia (w ha)	Przestrzeń zdegradowana w powierzchni ogólnej (w ha)
1.FABRYCZNA, ŁĄKOWA	63	4
2.KOMIEROWSKIEGO, SZPITALNA, KOLEJOWA, SPORTOWA, 1000 LECIA, DWORCOWA, ALEJA 3 MAJA, NOWA	64	2
3.MYŚLIWSKA, JANA PAWŁA II, BRZOZOWA, AKACJOWA, CISOWA, DĘBOWA, JESIONOWA, KASZTANOWA, KLONOWA, LEŚNA, MODRZEWIOWA, ORZECHOWA, ŚWIERKOWA, WRZOSOWA, ZIELONA	32	0
4.NADWIŚLANSKIE II	50	0
5.BRUNONA SUCHEWICZA, DŁUGIE OGRODY, BOCZNA, JANA KUCHCZYŃSKIEGO, NADWIŚLAŃSKIE, TCZEWSKA, WIATRACZNA	26	0
6.CICHA, DŁUGA, GARBUZY, GDAŃSKA, GRUDZIADZKA, KOŚCIELNA, KOŚCIUSZKI, KRÓTKA, PLAC ŚW, ROCHA , PLAC ZAMKOWY, PRZYKOP, RYNEK, SPACEROWA, TARGOWISKO, TYLNA, WĄSKA, WODNA, WOJSKA POLSKIEGO, ZAKĄTEK, BYDGOSKA 1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,25,27	13	1,2
7.NAD SKARPĄ, PODGÓRNA, ZDUŃSKA, KNIATEK, WISLANA, RYBAKI, KWIATOWA, BYDGOSKA 29,31,33,35,37,39,	66	0
8.NOWY ŚWAT, ULICA NOWY ŚWIAT, BYDGOSKA 2, 4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,38,40, OWOCOWA, 9 MAJA OŚ. 700 LECIA	44	0
Razem m. Nowe	**357**	**7,2**

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy Nowe*

Wnioski z diagnozy

Biorąc pod uwagę przeprowadzone na potrzeby Programu Rewitalizacji analizy gminy Nowe za najważniejsze uwarunkowania rozwoju Gminy, należy uznać:

1. Pod względem demograficznym należy, założyć, iż liczba mieszkańców gminy Nowe będzie systematycznie malała. Należy założyć, iż tendencja ta utrzyma się w najbliższych latach. W okresie ostatnich 5 lat liczba mieszkańców gminy Nowe zmniejszyła się ponad 500 osób tj. ok. 5 proc. Niekorzystnym zjawiskiem demograficznym jest rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym i coraz mniejszy udział w społeczeństwie osób młodych.

2.Zaobserwowane zjawisko starzenia się społeczeństwa w gminie Nowe jest związane nie tylko z wydłużeniem życia, ale również z niskim poziomem dzietności. Przekłada się to na coraz mniej korzystne wskaźniki obciążenia demograficznego w Gminie. Maleje obciążenie demograficzne dziećmi, natomiast wzrasta obciążenie ludnością w wieku poprodukcyjnym.
3. Gmina Nowe posiada korzystny kształt sieci osadniczej - pozwalający na stosunkowo łatwą realizację zadań własnych w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej, a więc na tle innych gmin ułatwiający osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców.
4.Sytuacja na rynku pracy jest obecnie relatywnie korzystna z uwagi na trend spadku bezrobocia na terenie Gminy, ale nie wynika z potencjału endogenicznego jednostki.
5.Istotnym problemem dla gminy Nowe, szczególnie na obszarach wiejskich, jest bezrobocie wśród osób młodych w przedziale wiekowym 25 –34 lata roku życia, które stanowią 14,65 % wszystkich bezrobotnych w Gminie. Osoby długotrwale bezrobotne (pow. 24 miesięcy) stanowiły na koniec 2016 roku 32,73% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na terenie gminy Nowe.
6. W zakresie pomocy społecznej, co 10 mieszkaniec Gminy nadal jest świadczeniobiorcą środowiskowej pomocy udzielanej przez MGOPS. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Nowe wynosi blisko 11proc.
7.Największymi wyzwaniami w sferze społecznej dla Gminy jest walka z ubóstwem, bezrobociem, problemami mieszkańców wynikającymi z samotności oraz potrzeb związanych z ochroną społeczną i materialną rodziny. Powyższe zjawiska stanowią główne powody korzystania pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Nowe.
8. Nadal niezadowalający jest stopień aktywności zawodowej mieszkańców na terenie Gminy. Głównymi czynnikami wpływającymi na ograniczenie skali aktywności zawodowej mieszkańców są niewystarczający poziom wykształcenia, niski poziom wynagrodzeń i niedostosowany do potrzeb i oczekiwań rynku pracy system kształcenia.
9. W zakresie edukacji głównymi wyzwaniami jest wzmocnienie poziomu wiedzy uczniów, a także poprawa wyników nauczania poprzez wsparcie uczniów w postaci dodatkowych zajęć i projektów edukacyjnych.
10.W Gminie występuje zmienna liczba przestępstw na terenach wiejskich. Struktura popełnianych przestępstw i wykroczeń wskazuje na dominujący rodzaj przestępstw przeciwko mieniu i drogowych. Występowanie zjawisk kryminalnych wiąże się często z charakterem Gminy, jako miejsca odwiedzanego przez osoby przyjezdne z uwagi na położenie komunikacyjne obszaru i nasilony przepływ osób.
11. W sferze funkcjonalno-przestrzennej głównym problemem jest występowanie powierzchni częściowo zdegradowanych terenów gminnych. Na terenie Gminy występują tereny zdegradowane, mające charakter m.in. przestrzeni pokolejowej, poprzemysłowej, tereny po dawnych ośrodkach wypoczynkowych, tereny poszkolne, a także zdegradowana przestrzeń o charakterze użyteczności publicznej (niezużytkowane obecnie ciągi komunikacyjne). Na terenach zdegradowanych znajdują się m.in. budynki częściowo, albo całościowo wymagające remontu lub adaptacji pod nowe funkcje użytkowania.

III. Partycypacja społeczna na etapie diagnozy Gminy

Zmiany przeprowadzane w ramach procesu rewitalizacji mają wymiar społeczny i przestrzenny. Ich skutki dotykają mieszkańców danego obszaru i oddziałują na inne tereny i obszary Gminy. Partycypacja społeczna tj. aktywny udział mieszkańców jest integralnym elementem każdego etapu procesu rewitalizacji. Na etapie diagnozowania gminy Nowe przeprowadzono konsultacje z udziałem

mieszkańców i wykorzystano narzędzie ankietowania w zakresie ustalenia głównych problemów społecznych i gospodarczych oraz infrastrukturalno-przestrzennych Gminy.
Konsultacje przeprowadzono na mocy Zarządzenia Nr 155/2016 Burmistrza Nowego z dnia 9 grudnia 2016 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem projektu Programu Rewitalizacji, w terminie od 17 do 29 grudnia 2016 roku. Ankieta dotyczyła problemów społeczno-gospodarczych i celów rewitalizacji na terenie Gminy Nowe. W okresie konsultacyjnym wpłynęło 87 ankiet. Według mieszkańców główne problemy społeczne dotyczą zagrożeń patologiami społecznymi i wykluczeniem mieszkańców z powodu bezrobocia, uzależnień, problemów ekonomicznych, czego wyrazem jest korzystanie z opieki społecznej. Bezrobocie wskazywano nadal, jako jeden z głównych problemów w sferze gospodarczej (64 na 87 osób oddających ankiety). Jako główne kierunki i efekty rewitalizacji mieszkańcy wskazali kolejno działania mające na celu: zwiększenie ilości miejsc pracy, ograniczenie patologii społecznych oraz zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej, a także działania dla Poprawa poziomu oferty w zakresie kultury, sportu, form spędzania czasu wolnego przy zagospodarowaniu przestrzeni, poprawie środowiska i rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w Gminie.
Wskazania mieszkańców znalazły odzwierciedlenie w części diagnostycznej i zostały wykorzystane w dalszych pracach związanych z rewitalizacją Gminy. Proces partycypacji społecznej i kolejnych form konsultacji w tym ankietowania był kontynuowany, zarówno na etapie wyznaczania obszaru do rewitalizacji, jak i popracowania Programu.

IV. Delimitacja obszarów

Prowadzenie procesu rewitalizacji w Gminie wiązał się z koniecznością wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

Obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto na obszarze występuje, co najmniej jedno z negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

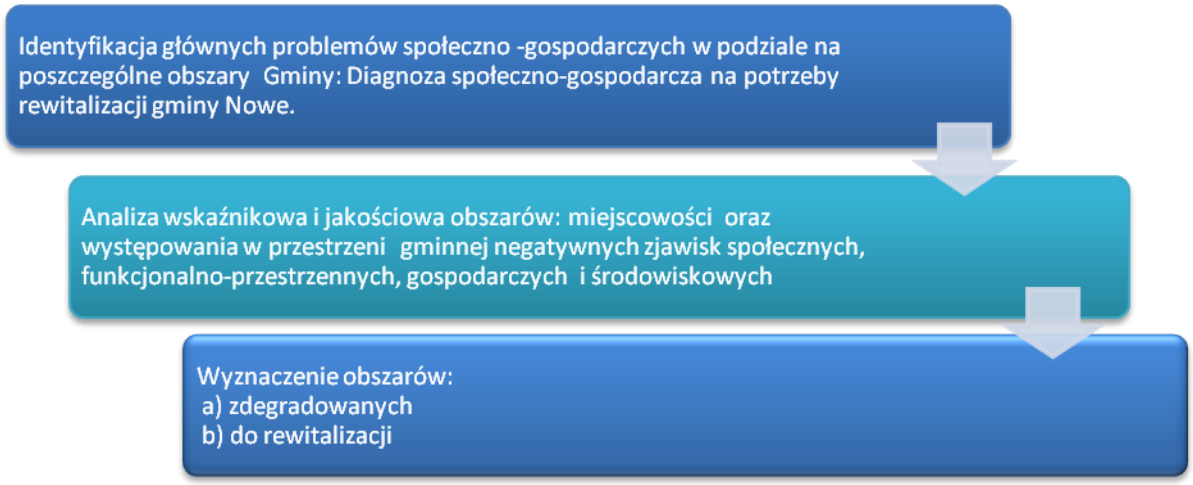
Obszar rewitalizacji wyznacza się jako całość lub część obszaru zdegradowanego i opracowuje dla niego Program Rewitalizacji zawierający w szczególności: szczegółową diagnozę obszaru zdegradowanego, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji.

W związku z tym, że Gmina Nowe jest gminą miejsko-wiejską oraz tego, że miasto koncentruje więcej niż 30% ludności gminy, proces delimitacji przeprowadzono w sposób mieszany, tj. osobno dla terenów miejskich oraz osobno dla terenów wiejskich.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przeprowadzono dokładną analizę sytuacji społeczno -gospodarczo – przestrzennej w ramach Diagnozy Gminy, która pozwoliła na określenie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Zobiektywizowane metody i wskaźniki pozwoliły na wskazanie tych obszarów, które charakteryzuje szczególnie intensywna koncentracja

szeregu niekorzystnych zjawisk, Wyznaczenie obszarów zdegradowanego i do rewitalizacji Gminy Nowe przebiegało w sposób etapowy, przedstawia to poniższy diagram:

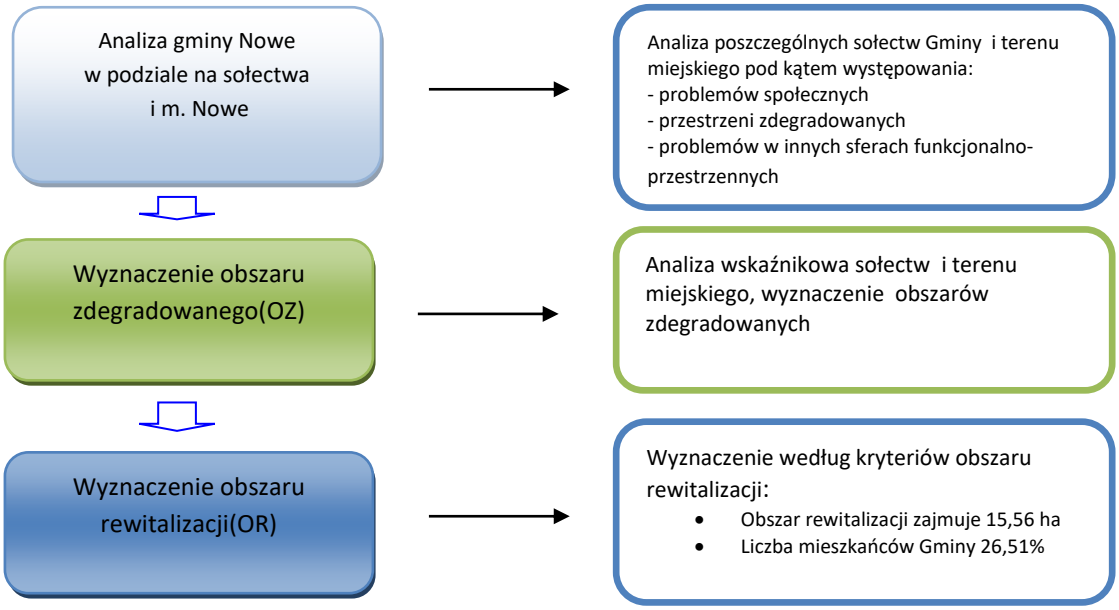
Rys.2. Etapy wyznaczenia obszarów rewitalizacji Gminy Nowe

Źródło danych: *opracowanie własne*

W ramach procesu delimitacji obszaru skoncentrowano się na analizie występowania zjawisk problemowych, w tym głównie natury społecznej. Przebieg procesu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji Gminy Nowe przebiegał następująco:

Rys.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Nowe

Źródło danych: *opracowanie własne*

Analiza wskaźnikowa dla wyznaczenia obszarów została przeprowadzona w oparciu o kryteria wskazane w *„Zasadach Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych(…)”*, Toruń 2016 r.

W celu wskazania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji miasto Nowe podzielono na jednostki strukturalne przestrzeni miejskiej, obszary wiejskie analizowano w układzie przestrzennym sołectw. Następnie, zgodnie z podziałem na miejskie jednostki strukturalne i sołectwa zebrano dane ilościowe, które są podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych. Surowe dane liczbowe zostały przeanalizowane przy wykorzystaniu metody analizy wskaźnikowej. Zestawienie danych ilościowych zebranych pod potrzeby wyznaczenia terenów zdegradowanych przedstawiono poniżej w tab.15 i 16.

Tabela 15. Dane ilościowe zebrane pod potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego – tereny wiejskie.

Sołectwo	ilość mieszkańców	powierzchnia w hektarach	liczba osób bezrobotnych	ilość osób w wieku produkcyjnym K18-59, M 18-64	udział osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym	liczba dzieci w wieku 3-5 zamieszkujących dany obszar	liczba dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola JST)	liczba dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola JST+ inne)
BOCHLIN	866	1 639	48	539	0,09	29	17	17
MORGI	691	1 361	65	466	0,14	26	12	12
ZDROJEWO	399	418	38	245	0,16	17	6	6
GAJEWO	218	832	23	144	0,16	4	0	1
OSINY	86	1 264	10	63	0,16	1	0	1
MAŁY KOMORSK	422	628	30	271	0,11	16	9	9
MĄTAWY	350	1 108	30	233	0,13	11	2	2
MILEWKO	126	472	9	94	0,10	3	0	1
RYCHŁAWA	855	1 521	64	579	0,11	29	1	21
TRYL	407	1 071	22	264	0,08	16	6	6
RAZEM	**4420**	**10 314**	**339**	**2 898**	**1,24**	**152**	**53**	**76**
Wartość średnia w Gminie	**442**	**1 031**	**34**	**290**	**15**	**5**	**8**	**7,6**

Sołectwo	liczba gospodarstw domowych	liczba gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	ilość osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym uwaga mężczyźni > 65 lat, kobiety >60 lat	przestrzeń zdegradowana w powierzchni ogólnej w hektarach	liczba przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze za rok 2015r.
BOCHLIN	221	23	59	74	163	2,12	7
MORGI	167	32	73	64	77	0,00	5
ZDROJEWO	91	10	23	27	68	0,00	2
GAJEWO	63	11	28	18	40	0,00	3
OSINY	25	4	10	3	13	3,78	8
MAŁY KOMORSK	95	24	35	37	65	0,00	4
MĄTAWY	78	12	29	26	61	0,00	1
MILEWKO	28	7	21	11	17	0,00	1
RYCHŁAWA	205	21	60	53	120	5,50	9
TRYL	92	16	46	24	59	0,00	3
RAZEM	**1 065**	**160**	**384**	**337**	**683**	**11,40**	**43**
Wartość średnia w Gminie	**106,5**	**16**	**38,4**	**33,7**	**68,3**	**1,14**	**4,3**

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

Tabela 16.Dane ilościowe zebrane pod potrzeby wyznaczenia terenu zdegradowanego – tereny miejskie.

Jednostka przestrzenna miasta	ilość mieszkańców	powierzchnia (w ha)	liczba osób bezrobotnych	ilość osób w wieku produkcyjnym K18-59, M 18-64	Udział osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym	liczba dzieci w wieku 3-5 zamieszkujących dany obszar	liczba dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola JST)	liczba dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (przedszkola JST+ inne)
NOWE 1	58	63	2	29	0,07	1	0	0
NOWE 2	720	64	54	438	0,12	15	14	15
NOWE 3	735	32	23	445	0,05	15	15	15
NOWE 4	980	50	44	705	0,06	30	16	16
NOWE 5	827	26	46	459	0,10	17	12	13
NOWE 6	1 052	13	96	741	0,13	24	17	22
NOWE 7	472	66	34	297	0,11	20	13	14
NOWE 8	866	44	41	517	0,08	28	8	11
RAZEM	**5 710**	**357**	**340**	**3 631**	**0,72**	**150**	**95**	**106**
Wartość średnia m. Nowe	**646,25**	**44,63**	**42,50**	**453,86**	**0,09**	**18,75**	**11,88**	**13,25**

Jednostka przestrzenna miasta	liczba gospodarstw domowych	liczba gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej	ilość osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym uwaga mężczyźni > 65 lat, kobiety >60 lat	przestrzeń zdegradowana w powierzchni ogólnej w hektarach
NOWE 1	32	2	4	0	17	4
NOWE 2	266	26	49	48	179	2
NOWE 3	189	6	10	20	117	0
NOWE 4	328	2	6	39	187	0
NOWE 5	374	15	25	30	324	0
NOWE 6	396	72	132	79	183	1,2
NOWE 7	113	13	38	29	89	0
NOWE 8	298	22	32	35	220	0
RAZEM	**1 996**	**158**	**296**	**280**	**1 316**	**7,2**
Wartość średnia m. Nowe	**249,5**	**19,75**	**37**	**35**	**164,5**	**0,9**

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe

W celu wyznaczenia konkretnych sołectw i przestrzeni miasta do rewitalizacji przeprowadzono analizę wskaźnikową korzystając z listy wskaźników zawartych w „Zasadach programowania…" Przy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla terenów miejskich i wiejskich gminy dane ilościowe przekształcono w dane procentowe obrazujące nasilenie danego problemu w gminie Nowe. Ustalono także wartość średnią danego wskaźnika, ze względów na odmienną specyfikę terenów miejskich i wiejskich zdecydowano o tym, by średnie wyznaczyć osobno dla terenów miejskich i osobno dla terenów wiejskich gminy. Zdaniem badających pozwoliło to na zobiektywizowanie kryteriów wyboru oraz ustalenie właściwych średnich typowych dla badanych obszarów. Zestawienie wyników analizy wskaźnikowej przedstawiono w tabeli nr 17, 18 i 19 (kolorem czerwonym zaznaczono wartości odchylenia względem średniej wartości danego wskaźnika).

Tabela 17.Wynik analizy wskaźnikowej gmina Nowe-obszar wiejski

Sołectwo	Wskaźnik 1 Udział ludności w wieku poprodukcy-jnym w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 2 Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Wskaźnik 3 Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Wskaźnik 6 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 7 Udział gospodarstw domowych-stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 10 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Wskaźnik 13 Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia (wg kryterium szczegółowego)	Wskaźnik 16 Liczba przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców za rok 2015r.	Wskaźnik 21 Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
BOCHLIN	**18,82%**	**30,24%**	8,91%	6,81%	10,41%	58,62%	Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów za lata 2011-2016 na tle średniego wyniku gminy Nowe oraz województwa kujawsko-pomorskiego.	8,08	**0,13%**
MORGI	11,14%	16,52%	**13,95%**	**10,56%**	**19,16%**	**46,15%**		7,24	0,00%
ZDROJEWO	**17,04%**	**27,76%**	**15,51%**	5,76%	10,99%	**35,29%**		5,01	0,00%
GAJEWO	**18,35%**	**27,78%**	**15,97%**	**12,84%**	**17,46%**	**25,00%**		**13,76**	0,00%
OSINY	15,12%	20,63%	**15,87%**	**11,63%**	**16,00%**	100,00%		**93,02**	**0,30%**
MAŁY KOMORSK	15,40%	**23,99%**	11,07%	8,29%	**25,26%**	56,25%		**9,48**	0,00%
MĄTAWY	**17,43%**	**26,18%**	**12,88%**	8,29%	15,38%	**18,18%**		**2,86**	0,00%
MILEWKO	13,49%	18,09%	9,57%	**16,67%**	**25,00%**	**33,33%**		**7,94**	0,00%
RYCHŁAWA	14,04%	20,73%	11,05%	7,02%	10,24%	72,41%		**10,53**	**0,36%**
TRYL	14,50%	22,35%	8,33%	**11,30%**	**17,39%**	**37,50%**		7,37	0,00%
Wartość średnia w gminie –obszary wiejskie	**15,45%**	**23,57%**	**11,70%**	**8,69%**	**15,02%**	**50,00%**	**Wartość według Tabeli 18**	**9,73**	**0,11%**

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 18. Wskaźnik 13: Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia.

Sołectwo	Miejscowość	Wyniki uzyskane przez szkołę	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
BOCHLIN	BOCHLIN	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
	KOZIELEC	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
MORGI	KOŃCZYCE	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
	DOLNE MORGI	SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
	GÓRNE MORGI	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
ZDROJEWO	ZDROJEWO	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
GAJEWO	GAJEWO	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
	GAJEWO-ZABUD	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
OSINY	GŁODOWO	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
	OSINY	SP nr 2 w Nowem	24,76	21,79	21,75	24,51	I-61%, II -73%	I-54%, II -59%
MAŁY KOMORSK	MAŁY KOMORSK	SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
	PASTWISKA	SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
MĄTAWY	MĄTAWY	SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
MILEWKO	MILEWKO	SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
RYCHŁAWA	MILEWO	SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
	PRZYNY	SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
	RYCHŁAWA	SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
	TWARDA GÓRA	SP w Rychławie	22	20,17	16,18	21,75	I-62%, II-72%	I-63%, II-77%
TRYL	TRYL	SP w Trylu	27	20,5	22,4	20,45	I-70%, II - 78%	I-69%, II 59%
Średni wynik szkół podstawowych gminy Nowe			24,56	21,22	21,26	23,41	I-61%, II- 73% (SP Nowe, Rychława), II-78% (SP Tryl)	I-57%, II- 61% (SP Nowe, Rychława), II-59% (SP Tryl)

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Średni wynik szkół podstawowych województwo kujawsko-pomorskie	24,94	22,14	23,6	25,02	I-64%, II- 75% (SP Nowe, Rychława), II-66% (SP Tryl)	I-60%, II- 68% (SP Nowe, Rychława), 56% (SP Tryl)

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 19.Wyniki analizy wskaźnikowej m. Nowe

Jednostka przestrzenna	Wskaźnik 1 udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 2 stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Wskaźnik 3 Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Wskaźnik 6 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 7 Udział gospodarstw domowych- stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	Wskaźnik 10 Odsetek dzieci zamieszkujących dany obszar w wieku 3-5 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym	Wskaźnik 21 Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
NOWE 1	**29,31%**	**58,62%**	6,90%	**6,90%**	6,25%	**0,00%**	**1,12%**
NOWE 2	**24,86%**	**40,87%**	**12,33%**	**6,81%**	**9,77%**	100,00%	**0,56%**
NOWE 3	15,92%	26,29%	5,17%	1,36%	3,17%	100,00%	0,00%
NOWE 4	19,08%	26,52%	6,24%	0,61%	0,61%	**53,33%**	0,00%
NOWE 5	**39,18%**	**70,59%**	**10,02%**	3,02%	4,01%	76,47%	0,00%
NOWE 6	17,40%	24,70%	**12,96%**	**12,55%**	**18,18%**	91,67%	**0,33%**
NOWE 7	18,86%	29,97%	**11,45%**	**8,05%**	**11,50%**	**70,00%**	0,1%
NOWE 8	**25,40%**	**42,55%**	7,93%	3,70%	7,38%	**39,29%**	0,00%
Wartość średnia m. Nowe	**23,05%**	**36,24%**	**9,36%**	**5,18%**	**7,92%**	**70,66%**	**0,26%**

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

V. Obszar zdegradowany Gminy Nowe

Miasto Nowe

Badając terem miasta posługiwano się schematem przypisanym dla małych miast (podrozdział 6.4.3. *Zasad programowania*…). Wydzielając jednostki strukturalne kierowano się przede wszystkim ich spójnością społeczną, przestrzenną i problemową. Zgodnie z *Zasadami* wyznaczenie obszaru zdegradowanego na obszarze miejskim przeprowadzono badając wydzielone jednostki strukturalne wykorzystując cztery wybrane wskaźniki tj.:

1. Wskaźnik 2: Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.
2. Wskaźnik 3: Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.
3. Wskaźnik 6: Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.
4. Wskaźnik 21: Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru.

Wybrane wskaźniki pochodzą z zatwierdzonej listy wskaźników i najlepiej odnoszą się do zidentyfikowanych problemów społecznych i przestrzennych ujawnionych w wyniku diagnozy przeprowadzonej na potrzeby *Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020.*
W skład obszaru zdegradowanego na terenie Nowego wchodzą jednostki przestrzeni miejskiej posiadające min. dwa wskaźniki niekorzystnie odstające od średniej w Gminie, a jeden z nich ma charakter społeczny.

Tabela 20. Delimitacja obszaru zdegradowanego mi. Nowe

Jednostka przestrzenna miasta Nowe	Wskaźniki sfery społecznej			Wskaźnik sfery przestrzenno -funkcjonalnej
	Wskaźnik 2 Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	**Wskaźnik 3** Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	**Wskaźnik 6** Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	**Wskaźnik 21** Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
NOWE 1	**58,62%**	6,90%	**6,90%**	**1,12%**
NOWE 2	**40,87%**	**12,33%**	**6,81%**	**0,56%**
NOWE 6	24,70%	**12,96%**	**12,55%**	**0,33 %**
Wartość średnia m. Nowe	**36,24%**	**9,36%**	**5,18%**	**0,26 %**

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*
(Kolorem czerwonym oznaczono w tabeli wartości gorsze od przeciętnej w gminie)

Wskazane obszary miasta, jaki stanowią jednostki przestrzenne 1,2 i 6,odznaczają się gorszą od przeciętnej w mieście sytuacją społeczną pod względem wskazanych problemów tj. wysokiego

udziału osób starszych w ludności produkcyjnej, dużej ilości osób bezrobotnych oraz znacznego odsetka osób korzystających z pomocy społecznej. Tym samym za obszar zdegradowany Nowego, uznać należy jednostki strukturalne wyznaczone następującymi granicami ulic:

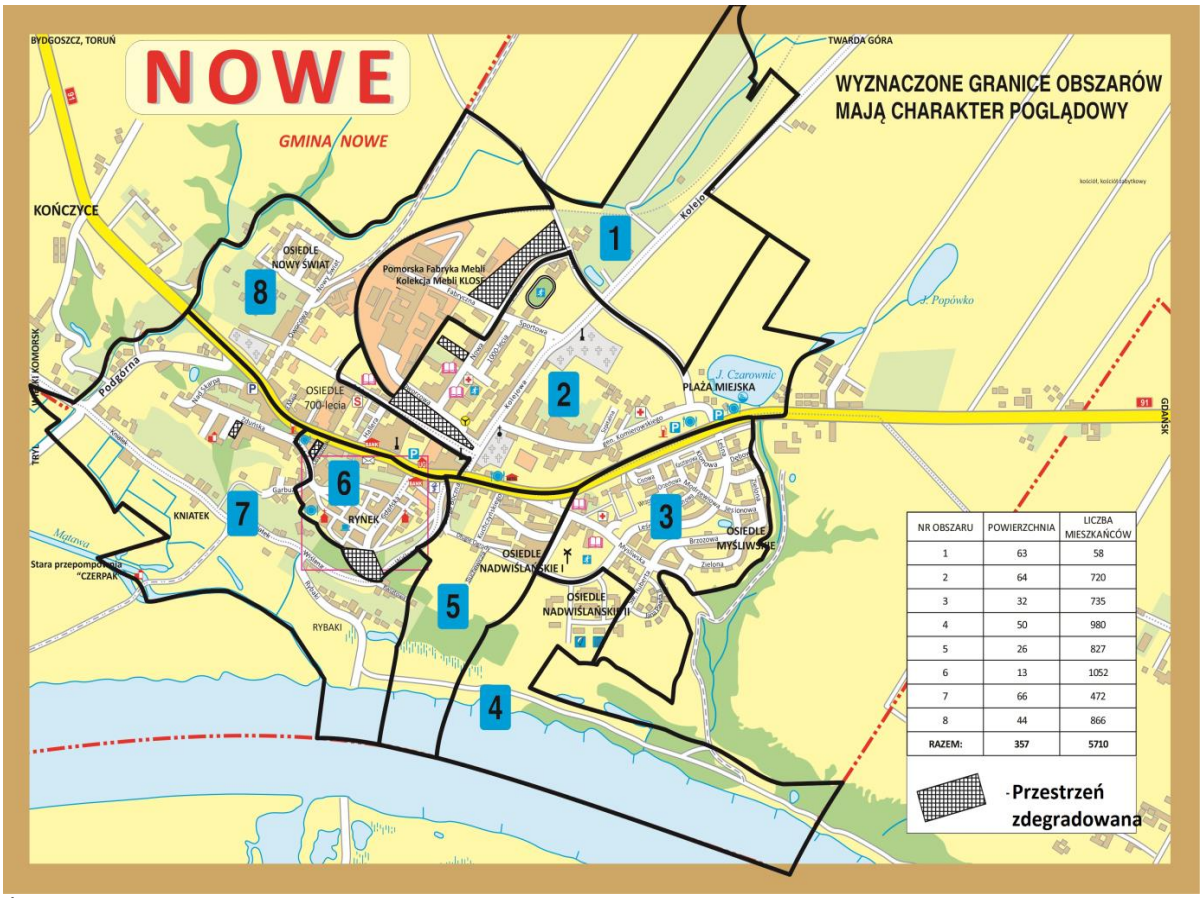
Tabela 21.Obszar zdegradowany -miasto Nowe

Obszar zdegradowany miasto Nowe/ jednostki strukturalne przestrzeni miejskiej m. Nowe
1.FABRYCZNA, ŁĄKOWA
2.KOMIEROWSKIEGO, SZPITALNA, KOLEJOWA, SPORTOWA, 1000 LECIA, DWORCOWA, ALEJA 3 MAJA, NOWA
6.CICHA, DŁUGA, GARBUZY, GDAŃSKA, GRUDZIADZKA, KOŚCIELNA, KOŚCIUSZKI, KRÓTKA, PLAC ŚW, ROCHA , PLAC ZAMKOWY, PRZYKOP, RYNEK, SPACEROWA, TARGOWISKO, TYLNA, WĄSKA, WODNA, WOJSKA POLSKIEGO, ZAKĄTEK, BYDGOSKA 1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,25,27

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

Na poniższym rysunku wskazano graficzną lokalizację obszaru zdegradowanego m. Nowe

Rys.4. Obszar zdegradowany m. Nowe

Źródło danych: *Urząd Gminy Nowe*

Obszary wiejskie

Zgodnie z ZPP Rozdział: 6.4.2 „Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu", do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć miejscowości / sołectwa spełniające jednocześnie kryteria:

- występowania co najmniej dwóch problemów społecznych, a wskaźniki dla tych problemów przyjmują wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla gminy

oraz

- obecności przestrzeni zdegradowanej, która może zostać zaadaptowana do celów rozwoju społecznego lub do celów rozwoju gospodarczego (Cel A lub Cel B wskazane w rozdziale 6.4.2)

lub

- występowania innego rodzaju problemu rozwojowego reprezentującego sfery gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną lub środowiskową.

Wszystkie sołectwa gminy Nowe zostały przeanalizowane w zakresie wskaźników ujętych w Tabeli 17 – 18, wskaźniki odnoszą się do sfery społecznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.
Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego dla terenów wiejskich gminy Nowe wybrano wskaźniki w największym stopniu odnoszące się do zidentyfikowanych problemów społecznych, odzwierciedlające sytuację społeczną mieszkańców sołectw i przestrzenną terenów wiejskich Gminy, biorąc pod uwagę także macierz wykluczeń wskaźników według wytycznych ZPPR. Uwzględniono wskaźniki odnoszące się do problemów edukacji i bezpieczeństwa, jako kluczowych czynników mających wpływ na degradację obszarów Gminy. Sytuacja kryzysowa pod względem problemów społecznych w obszarze edukacji (niski poziom kształcenia) oraz bezpieczeństwa (zagrożenia przestępczością dla mieszkańców) ujawnia się najsilniej na obszarach wiejskich Gminy w sołectwie Rychława. Powyższe kwalifikuje ten obszar, jako zdegradowany do objęcia *Programem Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2023*. Poniżej zestawiono wskaźniki na podstawie, których dokonano wyboru obszaru do rewitalizacji sołectwa spełniające kryteria obszaru zdegradowanego.

Tabela 22. Delimitacja obszaru zdegradowanego w gminie Nowe -obszary wiejskie

Sołectwo	Wskaźniki sfery społecznej		Wskaźnik sfery przestrzenno -funkcjonalnej
	Wskaźnik 13 Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia (wg kryterium szczegółowego)	**Wskaźnik 16** Liczba przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców za 2015 rok.	**Wskaźnik 21** Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni ogólnej danego obszaru
RYCHŁAWA	Wskaźnik wg kryterium szczegółowego	**10,53**	**0,36%**
Wartość średnia dla gminy-obszary wiejskie	**Wartość według Tabeli 19**	**9,73**	**0,11%**

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*
(Kolorem czerwonym oznaczono w tabeli wartości gorsze od przeciętnej w gminiei spełniające jednocześnie wskazane zasady wyznaczenia OZ na obszarach wiejskich)

Kryterium obszaru zdegradowanego na terenach wiejskich spełnia w Gminie Nowe sołectwo Rychława na podstawie:
- miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia (wg kryterium szczegółowego) oraz
-wyższa od średniej wartości w Gminie jest tam liczba przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców.
Jednocześnie występuje w sołectwie Rychława przestrzeń zdegradowana, a jej udział jest większy niż średnia wartość dla innych sołectw na terenie Gminy.

Rys. 5. Obrys terenu Sołectwa Rychława – obszaru zdegradowanego przeznaczonego do rewitalizacji na terenie wiejskim.

Źródło danych: *Urząd Gminy Nowe*

VI. Obszar rewitalizacji Gminy Nowe

W przypadku gminy Nowe obszar zdegradowany jest równy obszarowi rewitalizacji. Poniżej przedstawiono zestawienie obszaru rewitalizacji gminy Nowe.

Tabela 23.Powierzchnia i ludność Gminy Nowe objęta rewitalizacją

Obszar	Ludność	% ludności gminy	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy
m. Nowe	1830	18,07	140	1,31

Rychława	855	8,44	1 521	14,25
Razem OR	**2 685**	**26,51**	**1 661**	**15,56**

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy w Nowem*

Wskazany obszar rewitalizacji gminy Nowe zamieszkały jest przez 2685 osób, co stanowi 26,51% mieszkańców Gminy. Powierzchnia obszaru wynosi 1661 ha, co stanowi 15,56% ogólnej powierzchni Gminy.Przyjęty do rewitalizacji obszar mieści się w wytycznych wskazanych w *„Zasadach programowania…”*, gdyż nie przekracza 20% powierzchni ani 30% ludności Gminy Nowe.

VII. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne na terenie Gminy Nowe prowadzone będą na terenach wiejskich, jak i miejskich gminy.
Obszar rewitalizacji na terenie wiejskim gminy Nowe obejmuje sołectwo Rychława.
W mieście Nowe obszar rewitalizacji wyznaczają trzy jednostki przestrzenne obejmujące następujące jednostki strukturalne przestrzeni miejskiej tj.:

1. Obszar rewitalizacji w granicach ul. FABRYCZNA-ŁĄKOWA;
2. Obszar rewitalizacji wyznaczony granicami ulic: KOMIEROWSKIEGO, SZPITALNA, KOLEJOWA, SPORTOWA, 1000 LECIA, DWORCOWA, ALEJA 3 MAJA, NOWA;
3. Obszar rewitalizacji wyznaczony granicami ulic: CICHA, DŁUGA, GARBUZY, GDAŃSKA, GRUDZIADZKA, KOŚCIELNA, KOŚCIUSZKI, KRÓTKA, PLAC ŚW. ROCHA, PLAC ZAMKOWY, PRZYKOP, RYNEK, SPACEROWA, TARGOWISKO, TYLNA, WĄSKA, WODNA, WOJSKA POLSKIEGO, ZAKĄTEK, BYDGOSKA 1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,25,27.

Do opracowania pogłębionej diagnozy poszczególnych obszarów rewitalizacji wykorzystano:
a) analizę wskaźnikową
b) dane źródłowe Gminy i jednostek gminnych oraz ogólne dane statystyczne
c) wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Nowe

7.1.Obszary wiejskie gminy Nowe – sołectwo Rychława

7.1.1.Opis ogólny

Sołectwo obejmuje tereny położone w zachodniej części gminy Nowe. Sąsiaduje z następującymi sołectwami: Milewko, Osiny, Gajewo, Morgi. Składa się z miejscowości Milewo, Przyny, Rychława i Twarda Góra. Jest jednym z większych i najbardziej zaludnionych sołectw gminy. Zabudowa mieszana, dominuje zwarta w centrach wsi, część zabudowań rozproszona. Przeważają domy jednorodzinne, zabudowania rolnicze, domy wielorodzinne znajdują się w Milewie (pofolwarczne i blok) i Twardej Górze (budynki pokolejowe). Miejscowość Rychława położona jest przy magistrali kolejowej Śląsk – Porty. Głównym zajęciem mieszkańców jest rolnictwo, usługi oraz praca poza sołectwem. Na terenie sołectwa nie ma większych zakładów produkcyjnych, znaczna cześć terenu przeznaczona jest pod uprawę roli, skupiska leśne znajdują się na granicy z sołectwami Osiny i Gajewo. Wsie są zwodociągowane, brak sieci kanalizacyjnej. W Rychławie znajduje się Szkoła Podstawowa, Filia Centrum Kultury Zamek i Gminnej Biblioteki Publicznej. W Twardej Górze znajduje się stacja kolejowa linii 131 (Chorzów Batory – Bydgoszcz Główna – Laskowice Pomorskie – Warlubie – Tczew). Ważnym elementem życia sołectwa jest Ochotnicza Straż Pożarna w Rychławie. Społeczność sołectwa mało aktywna, brak większego zaangażowania w życie gminy. Obiektami

cennym kulturowo i historycznie są zabudowania pałacowe w Milewie, młyn gospodarczy i zabudowania stacyjne w Twardej Górze. Pod względem przyrodniczym park przy pałacu w Milewie. Pod względem mieszkańców Sołectwo Rychława jest drugim po Bochlinie najbardziej zaludnionym sołectwem gminy Nowe.

Tabela 24: Zestawienie ogólnych danych sołectwo Rychława

SOŁECTWO	MIEJSCOWOŚĆ	MIESZKAŃCY	Ogólny % mieszkańców gminy	Powierzchnia sołectwa w ha	Procentowy udział powierzchni sołectwa w powierzchni gminy
RYCHŁAWA	MILEWO	223	8,4%	1521 hektarów	14,3%
	PRZYNY	100			
	RYCHŁAWA	229			
	TWARDA GÓRA	311			
Razem:		**863 osób**	**8,4%**	**1521**	**14,3%**

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy w Nowem*

7.1.2 Charakterystyka obszaru sołectwa Rychława przeznaczonego do rewitalizacji

Sfera społeczna

Bezrobocie

Problemem społecznym ujawniającym się na terenie gminy i na obszarze sołectwa Rychława jest bezrobocie. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze sołectwa Rychława utrzymuje wartość na poziomie średniej Gminy i wynosi: 11,05%, a w Gminie 11,70%. Odnosząc się jednak do średniej powiatowej, która wyniosła na koniec 2016 roku 10,4% należy przyjąć, że na terenie sołectwa należy prowadzić działania aktywizujące zmierzające do pobudzenia aktywności zawodowej. Niepokojącym zjawiskiem dla całej gminy jest fakt dużego udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej ilości osób pozostających bez pracy.

Problematyka społeczna: demografia, wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Społeczność sołectwa Rychława pod względem problemów demograficznych lokuje się w stanach średnich ludności wiejskiej Gminy. Skupiając się na problematyce ilości osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem oraz do ludności w wieku poprodukcyjnym zauważamy, że relacje te są korzystniejsze niż w pozostałych sołectwach. Pomimo tego należy wspomnieć fakt, że od pięciu lat na terenie gminy wrasta ilość osób w wieku poprodukcyjnym, dochodzi do zachwiania relacji pomiędzy ilością osób w wieku przedprodukcyjnym, a poprodukcyjnym. Dlatego należy kierunkować tak działania, by zaspokoić potrzeby osób znajdujących się w wieku poprodukcyjnym. Nie chodzi tu o bezpośrednią pomoc materialną, lecz o prozdrowotne i prospołeczne działania aktywizujące.
Nieco odrębną, ale i powiązaną ze starzeniem się społeczeństwa, jest kwestia korzystania z pomocy społecznej. Ilość osób jak i ilość gospodarstw korzystających z pomocy społecznej na terenie sołectwa Rychława jest na stosunkowo niskim poziomie, niższym niż średnia dla terenów wiejskich gminy. Wynika to prawdopodobnie ze stosunkowo dużego udziału osób prowadzących gospodarstwa

rolne a także z faktu dobrej komunikacji sołectwa z ośrodkami pracy – lokalizacją stacji kolejowej w Twardej Górze, która to umożliwia dojazd do pracy w Trójmieście i innych miejscowości. Obecnym wyzwaniem jest wsparcie dla osób samotnych, pozostających w samodzielnych gospodarstwach domowych. Wydaje się, że nastąpi przeniesienie ciężaru pomocowego z gospodarstw wieloosobowych właśnie na gospodarstwa jednoosobowe osób samotnych.

Edukacja

Na terenie sołectwa funkcjonują:

- Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich z oddziałem przedszkolnym w Rychławie.

Pod względem społecznym w obszarze edukacji problemy sołectwa związane są z określonym poziomem kwalifikacji mieszkańców. Analiza wskaźnikowa stanu edukacji w sołectwie polegała na porównaniu wyników z egzaminu szóstoklasisty ze średnią dla całej gminy. Średnie wyniki edukacyjne w sołectwie odnotowane na poziomie kształcenia podstawowego, a mierzone na podstawie wyników sprawdzianu szóstoklasisty w przeciągu ostatnich trzech lat były niższe niż średnie wyniki uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim, w perspektywie sześciu ostatnich lat były najniższe wśród wszystkich placówek w Gminie.
Powyższe wskazuje na potrzebę interwencji w ramach rewitalizacji na rzecz wzmocnienia szans edukacyjnych mieszkańców, poprawy jakości kształcenia, będącej podstawą aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców.

Bezpieczeństwo publiczne

Istotną kwestią społeczną jest bezpieczeństwo w odczuciu indywidualnym i zachowanie porządku publicznego. Pod względem bezpieczeństwa w sołectwie występuje wyższy wskaźnik ilości przestępstw niż średnia w gminie. Wartość średnia liczby przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców w Gminie wynosi 9,73% na terenie sołectwa Rychława jest on wyższy od wartości średniej w Gminie i sięga 10,53%. Ilustruje to poniższe zestawienie:

Tabela 25. Liczba przestępstw kryminalnych według sołectw gminy Nowe

SOŁECTWO	ilość mieszkańców na 31.12.2016	Ilość przestępstw i wykroczeń popełnionych na danym obszarze za rok 2015 (ogółem)	liczba przestępstw kryminalnych popełnionych na danym obszarze za rok 2015r.	Wskaźnik 16 Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popełnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców
BOCHLIN	866	8	7	8,08
MORGI	691	9	5	7,24
ZDROJEWO	399	6	2	5,01
GAJEWO	218	7	3	13,76
OSINY	86	10	8	93,02
MAŁY KOMORSK	422	4	4	9,48
MĄTAWY	350	2	1	2,86
MILEWKO	126	2	1	7,94

RYCHŁAWA	855	12	9	10,53
TRYL	407	4	3	7,37
RAZEM	**4 420**	**64**	**43**	
Średnia	**442**	**6,4**	**4,3**	**9,73**

Źródło danych: Komisariat Policji w Nowem

Ilość przestępstw uzasadnia włączenie sołectwa Rychława do obszarów wymagających rewitalizacji. Działania w ramach Programu w tym zakresie powinny odnosić się do propozycji pogłębienia integracji społecznej mieszkańców oraz zagospodarowania wolnego czasu przy wykorzystaniu przestrzeni publicznych poddanych rewitalizacji.

Sfera gospodarcza

Sołectwo Rychława posiada charakter rolniczo-usługowy. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej dla gminy Nowe podaje 333 aktywnych wpisów działalności gospodarczej[1]. Na terenie sołectwa Rychława znajduje się 26 działalności gospodarczych, dla której teren sołectwa jest głównym miejscem wykonywania działalności. W ilości ogólnej jest to 8% wszystkich aktywnych działalności gospodarczych z terenu gminy Nowe i 22% wszystkich działalności prowadzonych na terenie wiejskim gminy. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców aktywność gospodarczą podejmuje 30 osób przy średniej gminnej 33. Głównie są to przedsiębiorcy świadczący usługi w zakresie mechaniki pojazdowej, usług transportowych i budowlanych. Znaczna część sołectwa wykorzystywana jest rolniczo. Na terenie Gminy Nowe znajduje się 347 gospodarstw rolnych, z tego 60 na terenie sołectwa Rychława. W podanej ilości gospodarstw większych, mających perspektywę rozwoju jest niewiele, bo około 10. Dominuje produkcja zbóż, duże gospodarstwa zajmują się hodowlą bydła oraz trzody chlewnej.
Znaczna część mieszkańców pracuje poza sołectwem, jako pracownicy najemni.
Obszar do rewitalizacji Rychława cechuje się średnim stanem rozwoju rolnictwa, działalność ta także w przyszłości pozostanie bardzo ważnym źródłem utrzymania części mieszkańców. W sołectwie przedsiębiorczość osób fizycznych, wyrażona liczbą prowadzonych działalności gospodarczych jest poniżej średniej gminnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze ładu przestrzennego Sołectwo należy zaliczyć zasadniczo do przestrzeni uporządkowanych. Większość wsi ma typowy układ osadniczy z zabudową skupioną wokół dróg, w mniejszości znajduje się zabudowa s rozproszone, w znacznym oddaleniu od dróg publicznych. Dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Budynki wielorodzinne, o charakterze pofolwarcznym/PGR oraz pokolejowym znajdują się w Milewie oraz Twardej Górze. Uwagę zwracają zjawiska negatywnie tj. część zabudowy wyróżnia się niską estetyką i złym stanem technicznym. Problemem są także nieużytkowane budynki gospodarcze w byłych zagrodach rolniczych. W sołectwie znajduje się przestrzeń zdegradowana. Przestrzeń ta związana jest z wydobyciem kopalin, terenami pofolwarcznymi oraz pokolejowymi. Wsparcia wymaga infrastruktura publiczna jak i przestrzeń o charakterze publicznym. Wsparcie to polegać winno na pracach remontowych w filii Centrum Kultury Zamek w Rychławie wraz z budową drogi dojazdowej oraz rozwojem przestrzeni o charakterze rekreacyjnym i integracyjnym. Udział przestrzeni zdegradowanej w powierzchni

[1] Raport z dnia 05.06.2017r.

ogólnej danego obszaru w Rychławie jest ponad trzykrotnie wyższy niż w Gminie i wynosi 0,36% (średnia dla Gminy 0,11%).

Infrastruktura techniczna

Drogi

Główną trasą komunikacyjną są drogi: wojewódzka 377, powiatowa w Przynach 1208 C i Milewie 1207 C oraz gminne. Większą inwestycją drogową była przebudowa drogi powiatowej w Przynach współfinansowana przez gminę Nowe. Drogi gminne są w większości drogami gruntowymi.

Infrastruktura techniczna środowiska

Siecią wodociągową w Sołectwie objęte są następujące miejscowości: Rychława, Twarda Góra, Milewo i Przyny. Wodę zapewnia ujęcie wody w Bochlinie. Nie ma sieci gazowej ani kanalizacyjnej.

Obiekty cenne pod względem kulturowym.

Na terenie sołectwa znajduje się szereg budynków wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, są to głownie budynki o charakterze mieszkalnym, gospodarczym i kolejowym z XIX wieku. Na szczególną uwagę zasługuje zespół budynków pofolwarcznych w Milewie, młyn i budynki stacyjne w Twardej Górze.

Sfera środowiskowa

Sołectwo, ze względu na zagospodarowanie przestrzenne nie prezentuje szczególnych walorów środowiskowych. Jedyne formy chronione w sołectwie związane są z założeniem parkowym w Milewie. W sołectwie nie ma zbiorczych systemów grzewczych. Systemy indywidualne w dominującej większości wyposażone są w piece przystosowane do zasilana różnorakim paliwem stałym. Nie wszystkie są wysokowydajne, a więc mogą być przyczyną tzw. niskiej emisji, uciążliwej zwłaszcza przy niekorzystnych stanach pogody.
Główne elementy oddziaływania na środowisko z terenu sołectwa dotyczą m.in.:
- źródeł linowych (główne ciągi komunikacyjne);
- źródeł powierzchniowych (niska emisja: indywidualne ogrzewanie domów zasobów mieszkaniowych, usługowych i użyteczności publicznej w lokalnych kotłowniach oraz paleniskach domowych);
- składowiska odpadów komunalnych w Milewie.

Należy przyjąć jednak, że sołectwo Rychława nie jest postrzegane jako obszar, w których potencjalnie może dochodzić do emisji zanieczyszczeń o charakterze lokalnym, istnieje natomiast groźba skażenia sołectwa środkami przewożonymi transportem samochodowym oraz kolejowym.

Główne problemy i potencjały rozwojowe sołectwa Rychława zestawiono poniżej.

Tabela 26. Główne problemy i potencjały rozwoju sołectwo Rychława

Sfera	Zjawiska problemowa	Potencjały rozwoju
Społeczna	• Wysoka liczba osób w wieku	• Rozwinięta infrastruktura

	poprodukcyjnym • Jakość kształcenia i edukacji na terenie sołectwa • Niska aktywność społeczna i gospodarcza oraz edukacyjna mieszkańców obszaru, • Mały potencjał przestrzeni publicznych, służących integracji społecznej .	edukacyjna • Niski odsetek osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym • Warunki dla rozwoju aktywności społecznej oraz edukacyjnej mieszkańców
Pozostałe sfery (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, infrastrukturalne)	• Występowanie terenów zdegradowanych • Zagospodarowanie przestrzeni i terenów na cele aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców.	• Potencjał rozwoju infrastruktury w wyniku zagospodarowania przestrzeni terenów zdegradowanych • Wykorzystanie infrastruktury społecznej • Potencjał ludnościowy obszaru sołectwa • Dostępna infrastruktura techniczna w tym środowiskowa • Sieć dróg i dobre skomunikowanie terenu sołectwa

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowem*

7.2.Obszar rewitalizacji m. Nowe

7.2.1. Opis ogólny

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizacji m. Nowe obejmuje trzy jednostki przestrzenne. Wydzielając z terenu miasta, na potrzeby programu rewitalizacji, jednostki strukturalne, kierowano się przede wszystkim ich układem przestrzenno-funkcjonalnym i historycznym. Zasadniczo, wszystkie jednostki są ze sobą dobrze skomunikowane poprzez ulice i chodniki, których stan jest w dużej mierze zadowalający. Mała powierzchnia miasta oraz rozmieszczenie głównych usług publicznych (urzędy, kościoły, centra handlowe) w jego centrum wpływa pozytywnie na możliwości korzystania z tych usług przez mieszkańców. Centra usług publicznych zlokalizowane w mieście świadczą usługi na rzecz mieszkańców całego miasta jak i gminy. Podział na jednostki strukturalne zapewnia koncentrację działań rewitalizacyjnych z uwagi na adresowanie planowanej interwencji ściśle do wskazanych problemów społeczno-gospodarczych, specyficznych na danego terenu.

Sfera społeczna

Obszary miejskie wyznaczone do rewitalizacji charakteryzują się gorszą od przeciętnej w mieście sytuacją społeczną pod względem problemów tj. wysokiego udziału osób starszych, a także znacznego odsetka osób korzystających z pomocy społecznej i udziału osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym.

Sfera gospodarcza

Jednostki przestrzenne wyznaczone do rewitalizacji m. Nowe koncentrują działalność gospodarcza w Gminie. Na obszarach występują usług prywatne i publiczne w tym społeczne, edukacyjne i administracyjne, decydujące o gospodarczym centrum Gminy. W strukturze gospodarki dominują usługi świadczone głównie przez sektor mikro i małych przedsiębiorców.
Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej dla gminy Nowe podaje 333 aktywnych[2] wpisów z tego 216 na terenie miejskim. Na wyznaczonym terenie do rewitalizacji prowadzonych jest 90 działalności gospodarczych. W ilości ogólnej jest to 27% wszystkich aktywnych działalności gospodarczych z terenu gminy Nowe i 41% wszystkich działalności prowadzonych na terenie miejskim gminy. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców aktywność gospodarczą podejmuje 49 osób przy średniej gminnej 33. Trzeba jednak pamiętać o fakcie, że wyznaczony teren jest skupiskiem małych sklepów, firm usługowych, których właściciele mieszkają poza nim.

Infrastruktura techniczna

Na terenie wszystkich jednostek znajdują się nitki wodociągowe, kanalizacyjne jak i gazowe. Zasadniczym problemem społecznym jak i środowiskowym jest to, że gro budynków ogrzewanych jest z indywidualnych systemach grzewczych, które są źródłem tak zwanej niskiej emisji. Jest to bardzo uciążliwe i szkodliwe, szczególnie przy niekorzystnych stanach pogody.

Sfera środowiskowa

Oceniając stan środowiska należy podkreślić to, że na terenie Gminy nie funkcjonuje sieć punktów pomiarowych i w związku z tym brakuje danych, które w sposób jednoznaczny i mierzalny definiowałyby jego jakość. Warto zaznaczyć, że na terenie miasta nie występuje przemysł mogący w znaczny i negatywny sposób oddziaływać na środowisko naturalne. Wydaje się, że stan środowiska naturalnego zbliżony jest do średniego stanu, typowego dla małych miast znajdujących się w znacznym oddaleniu od dużych ośrodków przemysłowych i miejskich. Ze względu na posiadaną infrastrukturę techniczną: kanalizacyjną i wodociągową czynnikiem najbardziej oddziałującym na środowisko jest niska emisja pochodząca z indywidualnych źródeł ciepła. Drugim czynnikiem jest ruch pojazdów, powiązany z emisją spalin, hałasem i drganiami szczególnie uciążliwymi w ciągu ulicy Tczewskiej i Bydgoskiej – drogi krajowej nr 91.

7.2.2. Charakterystyka obszarów miejskich do rewitalizacji

Obszar nr 1

Obszar rewitalizacji nr 1 znajduje się w zachodniej części miasta i obejmuje ulice: Fabryczną oraz Łąkową. Obszar obejmuje 63ha, w tym 4 ha stanowi powierzchnię uznaną za przestrzeń zdegradowaną. Obszar zamieszkuje 58 osób. Przestrzeń tej jednostki to przede wszystkim tereny przemysłowe, składowe, rolnicze i rekreacyjne - ogródki działkowe. Działalność przemysłowa to przede wszystkim funkcjonowanie Pomorskiej Fabryki Mebli, zabudowa to budynki biurowe, hale

[2] Stan na 5.06.2017r.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | MINISTERSTWO ROZWOJU | WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE | Unia Europejska Fundusz Spójności

produkcyjne, składowe i dominujący w krajobrazie komin fabryczny. Tereny o charakterze składowym związane są z placami składowymi tarcicy oraz magazyny zbożowe Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska". Dużą cześć terenu zajmują ogródki działkowe, zabudowane niewielkimi budynkami o charakterze gospodarczo-letniskowym. Pozostała część gruntów, peryferyjnie położonych wykorzystywana jest rolniczo. Komunikację z centrum miejscowości zapewnia ulica Nowa, Sportowa, Kolejowa. Ta ostatnia jednocześnie prowadzi do miejscowości Twarda Góra, w której zlokalizowana jest stacja kolejowa.
Na terenie jednostki nie ma ogólnodostępnej przestrzeni o charakterze sportowym, rekreacyjnym czy kulturalnym.

Sfera społeczna

Problemy demograficzne i społeczne

Na terenie jednostki przestrzennej nr 1 zamieszkuje 58 osób w 32 gospodarstwach domowych, co stanowi 1% wszystkich mieszkańców miasta. Obszar nie należy do terenów gęsto zaludnionych. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na tym obszarze jest prawie o połowę większy niż średnia miejska (średnia miejska to 36,24%,a w wyznaczonej jednostce to 58,62%). Wyższy na terenie jednostki niż w całym mieście jest także udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem tego obszaru: średni wskaźnik dla miasta to 23,05%, na obszarze nr 1 to 29,31%.Powyższe wskazuje na problemy społeczne związane z demografią, starzeniem się społeczeństwa oraz integracją społeczną, jako kwalifikujące tę jednostkę przestrzenną do rewitalizacji. Przyjąć należy, iż ten obszar miasta charakteryzuje się niekorzystnym zjawiskiem, jaki jest notowane zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa.

Bezrobocie

Na terenie analizowanie obszaru bezrobocie utrzymuje się na poziomie niższym niż wskaźnik średniego poziomu bezrobocia na terenie całego miasta. Wiąże się to aktywnością zawodową mieszkańców w wieku produkcyjnym zamieszkującym obszar nr 1 oraz charakterem tego obszaru związanym z infrastrukturą produkcyjną, a także funkcją terenów działkowych na jego terenie. Na analizowanym obszarze udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym jest na poziomie nieco niższym niż średni wynik w Gminie (odpowiednio: 6,9 % i 9,36%).

Pomoc społeczna

Z uwagi na małe zaludnienie obszaru problemy społeczne nie stanowią zjawiska o charakterze dominującym na analizowanym obszarze. Wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem obszaru jest jednak wyższy od średniej miejskiej i wynosi 6,90% w porównaniu do średniej miasta Nowe wynoszącej 5,18 %.

Sfera gospodarcza

Obszar nr 1 to teren miasta o wyraźnych funkcjach gospodarczych i przemysłowych oraz usługowych. Działalność przemysłową prowadzą tam Pomorskie Fabryki Mebli. Teren posiada zabudowę w postaci budynków przemysłowych, biurowych, hale produkcyjne, obiekty magazynowe i składowe. Ponadto

tereny o charakterze składowym związane są z placami składowymi tarcicy oraz magazyny zbożowe Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska". Funkcja przemysłowa stanowi dominującą funkcję tego obszaru.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar stanowi pod względem funkcjonalnym teren o charakterze przemysłowym usługowym i produkcyjnym. Przestrzeń zdegradowana w jednostce obejmuje tereny o łącznej powierzchni 4 ha. Głównie są to tereny po zakładach produkcyjnych i po magazynach zlokalizowane w sąsiedztwie Pomorskiej Fabryki Mebli oraz magazynów Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska. Tereny te w znacznej części nie są zabudowane, występujące budynki są budynkami o znacznym stopniu zdegradowania.

Infrastruktura techniczna

Obszar jednostki posiada infrastrukturę techniczną: wodociągową, kanalizacyjną i gazową. Zabudowa mieszkaniowa ogranicza się do pofabrycznego budynku wielorodzinnego, zlokalizowanego przy ulicy Fabrycznej i dwóch budynków przy ulicy Łąkowej.

Sfera środowiskowa

Obok czynników i zagrożeń środowiskowych wymienionych w charakterystyce ogólnej dla terenów miejskich należy zwrócić uwagę na sprawy środowiskowe związane z rolnictwem. Z uwagi na wykorzystywanie rolnicze gruntów na terenie jednostki problemy środowiskowe należy odnieść się do możliwości ich skażenia nadmierną ilością nawozów oraz środków ochrony rolnej. Wydaje się, że skala problemu jest mała, ze względu na ograniczoną ilość terenów rolnych w omawianej przestrzeni oraz wysoką świadomość ekologiczną wśród rolników.

Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru nr 1

Poniżej przedstawiono zestawienie głównych problemów i potencjałów rozwojowych obszaru do rewitalizacji nr 1.

Tabela 27. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji m. Nowe nr 1

Sfera	Zjawiska problemowa	Potencjały rozwoju
Społeczna	• Wysoka liczba osób w wieku poprodukcyjnym • Mały potencjał przestrzeni publicznych, służących integracji społecznej. • Ponadprzeciętny w stosunku do całego miasta udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.	• Niższe bezrobocie niż średnie w mieście. • Niski odsetek osób bezrobotnych w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym. • Warunki dla rozwoju aktywności społecznej oraz edukacyjnej mieszkańców.
Pozostałe sfery (w tym gospodarcza,	• Występowanie terenów zdegradowanych	• Potencjał rozwoju infrastruktury w wyniku

środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, infrastrukturalno-techniczna)	• Brak zagospodarowanej przestrzeni i terenów na cele aktywności społecznej mieszkańców.	możliwości zagospodarowania przestrzeni terenów zdegradowanych • Dostępna infrastruktura techniczna w tym środowiskowa

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowem

Obszar nr 2

Jednostka przestrzenna miasta Nowe nr 2 wyznaczona jest granicami ulic: Komierowskiego, Szpitalną, Kolejową, Sportową, 1000-lecia, Dworcową, Aleję 3 Maja. Obszar do rewitalizacji nr 2 zajmuje powierzchnię 64 ha. Jednostka ta posiada charakter mieszkaniowo – usługowy. Zabudowa mieszkaniowa jest jedno i wielorodzinna, dominują nieruchomości z XIX i XX-wieczne. Znajdujące się tu budynki są cenne pod względem historycznym, a część z nich znajduje się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Teren znajduje się w bezpośredniej bliskości ścisłego centrum, jest dobrze skomunikowany z drogą krajową nr 91.

Sfera społeczna

Obszar posiada rozwiniętą infrastrukturę społeczną i edukacyjną. Usługi edukacyjne świadczą zlokalizowane na tym terenie Publiczne Gimnazjum, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, Przedszkole Samorządowe. Usługi sportowe świadczone są przez Halę Widowiskowo-Sportową, Stadion piłkarski oraz Kompleks rekreacyjny nad Jeziorem Czarownic. Przy ulicy Komierowskiego i przy ulicy Nowej znajdują się dwie przychodnie świadczące usługi zdrowotne.

Problemy demograficzne i społeczne

Teren jednostki przestrzennej nr 2 zamieszkuje 720 osób w 266 gospodarstwach domowych. Niekorzystnym zjawiskiem społecznym jest duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym: średni wskaźnik dla miasta to 36,24%, przy czym na obszarze nr 2 wynosi 40,87%.

Bezrobocie

Na terenie obszaru bezrobocie utrzymuje się wyższy od przeciętnego w mieście poziom bezrobocia w grupie osób w wieku produkcyjnym, co stanowi jeden z głównych czynników wskazania obszaru do rewitalizacji. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na obszarze wynosi 12,33% przy średniej w mieście 9,36%. Wskazuje to na problem niskiej aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców obszaru.

Pomoc społeczna

Głównym problemem społecznym jest wyższy od przeciętnego w mieście udział wśród mieszkańców osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej. Wskaźnik ten wynosi na obszarze 6,81% w porównaniu do średniej miejskiej wynoszącej 5,18 %. Udział gospodarstw domowych- stałych

beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze przekracza średni poziom w mieście (9,77 % na wskazanym obszarze, 7,92 % w mieście).Ilość osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest wyższa od przeciętnej w mieście i wynosi 49 osób przy średniej miasta stanowiącej 37 osób. O trudnej sytuacji materialnej mieszkańców analizowanego obszaru rewitalizacji świadczy także udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Zasiłek ten w zdecydowanej większości przyznawany jest z powodu spełniania kryterium dochodowego, a więc jest bezpośrednią pochodną ubóstwa. W mieście Nowe z zasiłku tego korzysta w sumie 280 dzieci, a w obszarze 49, co stanowi 17,5 % wszystkich dzieci do lat 17 , na które rodziny otrzymują zasiłek. Poziom ekonomicznej samodzielności gospodarstw domowych mierzony liczbą gospodarstw domowych stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, jest na analizowanym obszarze wyższy niż średnia dla całego miasta.

Sfera gospodarcza

Gospodarkę obszaru cechuje duży udział działalności usługowej w strukturze gospodarczej. Usługi prowadzone są w ramach drobnej i średniej przedsiębiorczości (np. sklepy, rzemieślnicy, warsztaty samochodowe), działalności handlowej Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska oraz usług publicznych o charakterze edukacyjnym, sportowym, zdrowotnym i społecznym. Obszar cechuje się dużą aktywnością mieszkańców w sferze gospodarczej, gdyż większość prowadzonych firm to podmioty prywatne.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Teren znajduje się w bezpośredniej bliskości ścisłego centrum, jest dobrze skomunikowany z drogą krajową nr 91.
Przestrzeń zdegradowana obszaru obejmuje 2 ha. Przestrzeń zdegradowana to tereny warsztatów po Szkole Zawodowej oraz tereny pokolejowe. Tereny poszkolne zabudowane są zdegradowanymi budynkami powarsztatowymi oraz pogarażowymi. Teren pokolejowy jest zasadniczo niezabudowany, na jego skraju znajduje się budynek dawnej stacji kolejowej (obecnie pełni funkcje mieszkalne) i zniszczony budynek magazynowy.

Infrastruktura techniczna

Obszar nr 2 wyposażony jest w instalacje techniczne wodociągowe, kanalizacyjne oraz gazowe. Obszar cechuje się gęstą zabudową oraz infrastrukturą dróg miejskich i ciągów pieszych.

Sfera środowiskowa

Zasadniczym problemem społecznym, jak i środowiskowym jest to, że znaczna część budynków na terenie analizowanego obszaru ogrzewanych jest z indywidualnych systemach grzewczych, które są źródłem tak zwanej niskiej emisji. Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza (obok emisji z urządzeń grzewczych) jest także ruch na drodze powiatowej nr 1 z uwagi na bliskość obszaru.

Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru nr 2

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Poniżej przedstawiono zestawienie głównych problemów i potencjałów rozwojowych obszaru do rewitalizacji nr 2.

Tabela 28. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji m. Nowe nr 2

Sfera	Zjawiska problemowe	Potencjały rozwoju
Społeczna	• Wyższa od przeciętnej w mieście liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej • Większy udział niż przecięty w mieście dzieci do lat 17 otrzymujących zasiłek rodzinny –co sugeruje problem niedostatku ekonomicznego części rodzin. • Większy udział osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym niż średni na terenie miasta. • Duży udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym	• Duży potencjał infrastruktury publicznej • Rozwinięte usługi na obszarze • Warunki dla rozwoju aktywności gospodarczej
Pozostałe sfery (w tym gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, infrastrukturalno-techniczna)	• Występowanie terenów zdegradowanych • Emisja z urządzeń grzewczych i ruchu drogowego	• Dostępna infrastruktura techniczna w tym środowiskowa • Dobre skomunikowanie obszaru z drogą krajową

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowem

Obszar nr 6

Jednostka nr 6 zlokalizowana jest w obrębie najstarszej części miasta i obejmuje następujące ulice: Cichą, Długą, Garbuzy, Gdańską, Grudziądzką, Kościelną, Kościuszki, Krótką, Plac św. Rocha, Plac Zamkowy, Przykop, Rynek, Spacerową, Targowisko, Tylną, Wąską, Wodną, Wojska Polskiego, Zakątek, fragment ulicy Bydgoskiej. Jednostka obejmuje 13 ha. Jednostka ta posiada charakter mieszkaniowo-usługowy. Zabudowa to przede wszystkim kamienice, głównie XIX i XX- wieczne. Budynki te pełnią funkcje mieszkaniowe i mieszkaniowo- usługowe. Jednak ze względu na ich długi okres eksploatacji i niedoinwestowanie, wiele z nich posiada niezadowalający stan techniczny. Nie mniej budynki te są cenne pod względem historycznym, a cała jednostka znajduje się pod ścisłym nadzorem konserwatorskim. Nad całością obszaru dominują i nadają charakteru bryły dwóch kościołów, całość dopełnia Rynek.

Sfera społeczna

Problemy demograficzne i społeczne

Teren jednostki przestrzennej nr 6 zamieszkuje 1052osób, co stanowi 18,42% wszystkich mieszkańców miasta Nowe w 396 gospodarstwach domowych. Jest to najbardziej zaludniona jednostka miejska. Na opisywanym terenie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ilości mieszkańców, jak i stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku

produkcyjnym jest niższy niż średnia miejska co świadczy o korzystniejszej strukturze społecznej niż średnia miejska.

Bezrobocie

Niekorzystnym zjawiskiem społecznym jest wyższy od średniej gminnej udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym, wynosi na danym obszarze 12,96% w stosunku do średniej w mieście wynoszącej 9,36%.

Pomoc społeczna

Głównym problemem społecznym jest ponad dwukrotnie wyższy od przeciętnego w mieście udział wśród mieszkańców osób korzystających ze świadczeń opieki społecznej (12,55% na obszarze przy średniej w mieście 5,18%. Wysoki jest także udział gospodarstw domowych- stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych (18,18% na obszarze przy średniej w mieście wynoszącej 7,92%). Na terenie przedmiotowej jednostki przestrzennej miasta 72 gospodarstwa domowe są stałymi beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej, co stanowi 45,6%wszystkich gospodarstw domowych miasta Nowe. Beneficjentami stałej pomocy środowiskowej na obszarze są 132 osoby, a na całym obszarze 296 osób. Oznacza to, iż 44,6 % osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej zamieszkuje obszar nr 6.
Występujące za analizowanym obszarze miasta problemy społeczne wymagają podjęcia działań na rzecz ograniczenia zjawisk związanych z wykluczeniem społecznym mieszkańców, co związane jest z wysokim udziałem osób - mieszkańców obszaru otrzymujących świadczenia społeczne. Sytuacja ta rzutuje na ograniczenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców i wymaga poprawy ich integracji ze społecznością lokalną.

Sfera gospodarcza

Gospodarkę obszaru cechuje duży udział działalności usługowej w sferze społecznej i administracyjnej. Usługi społeczne pełni: Parafia Rzymsko-Katolicka, która gospodaruje w zabytkowych obiektach sakralnych; Centrum Kultury Zamek oraz Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowane w zamku pokrzyżackim; budynek Gminy, w którym funkcjonuje Urząd Gminy, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu Gminy znajduje się spółka komunalna – Przedsiębiorstwo Usług Miejskich, spółka świadczy usługi dla mieszkańców. Na terenie rozwijają się także usługi prywatne: przede wszystkim handel i gastronomia.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Przestrzeń zdegradowana obszaru nr 6 w ujęciu technicznym to przede wszystkim teren zamku krzyżackiego, plant zamkowych i skarpy zamkowej. Planty zamkowe i skarpa zamkowa pełniły w przeszłości funkcje rekreacyjno-widokowe oraz komunikacyjne. Ze względu na znaczne wyeksploatowanie infrastruktury rekreacyjnej (platform widokowych) zostały one usunięte, ciąg komunikacyjny jest w katastrofalnym stanie, tym samym stracił on swe poprzednie funkcje

komunikacyjne i społeczne. W powszechnym odczuciu mieszkańców, jak i osób przyjezdnych teren ten wymaga gruntownych prac rewitalizacyjnych i przywrócenia poprzedniego status quo. Osobną kwestią jest stan techniczny budynku zamku krzyżackiego. Obiekt ten wymaga pilnej interwencji, wymiany wymaga dach budynku. Wymiana winna wiązać się z adaptacją poddasza na cele społeczne, instytucje kulturalne gminy Nowe, nie posiadają wystarczającego zaplecza, które pozwala na rozwinięcie dodatkowych zajęć integrujących i aktywizujących społeczność lokalną. Szczególnie jest to dotkliwe w stosunku do aktywizujących się grup osób starszych, które nie posiadają swych stałych siedzib.
Do terenów zdegradowanych należy także zaliczyć nieczynne hale pofabryczne znajdujące się pomiędzy ul. Bydgoską a Kościuszki.

Sfera środowiskowa

Zasadniczym problemem środowiskowym jest to, że większość budynków tego obszaru miejskiego ogrzewanych jest z indywidualnych systemach grzewczych, które są źródłem tak zwanej niskiej emisji. Jest to bardzo uciążliwe i szkodliwe, szczególnie przy niekorzystnych stanach pogody. Znaczna uciążliwość tego zjawiska występuje właśnie w obrębie jednostki strukturalnej nr 6 tj. w obrębie starego miasta, gdzie z uwagi na ścisłą zabudowę możliwości przewietrzania są bardzo ograniczone.

Główne problemy i potencjały rozwoju obszaru nr 6

Poniżej przedstawiono zestawienie głównych problemów i potencjałów rozwojowych obszaru do rewitalizacji nr 6.

Tabela 29. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji m. Nowe nr 6

Sfera	Zjawiska problemowe	Potencjały rozwoju
Społeczna	• Wyższa od przeciętnej w mieście liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. • Duży udział gospodarstw domowych w środowiskowej pomocy społecznej. • Większy udział osób bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym niż średni na terenie miasta. • Niska aktywność społeczna mieszkańców • Zagrożenie wykluczeniem społecznym • Niski stopień integracji społecznej mieszkańców	• Korzystna sytuacja demograficzna –udział dzieci wśród mieszkańców. • Rozwinięte usługi w tym administracyjne • Warunki dla rozwoju aktywności gospodarczej i usługowej oraz kulturalnej miasta
Pozostałe sfery (w tym gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno -funkcjonalna, infrastrukturalno -techniczna)	• Infrastruktura budynków w tym historycznych(zamek), wymagająca odnowy •	• Historyczne obiekty miasta • Centrum usług społecznych i administracyjnych miasta

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowem

7. 3.Podsumowanie szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji gminy Nowe

Poza zidentyfikowanymi zjawiskami i problemami społecznymi, których poziom przekracza średnią gminy i miasta obszar rewitalizacji spełnia warunek jednego z celów rewitalizacji wskazanych w *„Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”* tj. przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej.
Obszary wyznaczone do rewitalizacji zostały określone na podstawie wskaźników wskazanych w rozdziale Uproszczona Diagnoza. Główne problemy, jakie występują w stopniu przekraczającym poziom średniej w Gminie na obszarze rewitalizacji, to:

- **problemy w sferze społecznej:**
  - niska aktywność społeczności,
  - problemy społeczne: stopień skali zjawiska pomocy społecznej, udział grup w wieku poprodukcyjnych, jakość edukacji mieszkańców,
  - bezrobocie osób w wieku produkcyjnym,
  -problemy związane z bezpieczeństwem publicznym.

- **problemy w sferze funkcjonalno –przestrzennej i technicznej:**
  - występowanie budynków i przestrzeni zdegradowanych: zamku krzyżackiego, terenów skarpy zamkowej, terenów pofabrycznych.

- **problemy w sferze gospodarczej:**
  - brak miejsc pracy,
  - brak wykwalifikowanej siły roboczej,

- **problemy w sferze środowiskowej:**
  -nadmierne zanieczyszczenie powietrza : niska emisja oraz emisja ruchu transportowego z uwagi na przebiegu drogi krajowej nr 1 przez gminę i miasto

Podsumowując: główne problemy społeczno-gospodarcze Gminy to nadal problemy społeczne:
- związanie z udziałem osób w wieku poprodukcyjnym, czyli problem starzenia się społeczeństwa,
- niedostatkiem ekonomicznym części rodzin oznaczającym korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej, w tym zasiłku rodzinnego na dzieci do lat 17,
- bezrobociem związanym z niską aktywnością osób w wieku produkcyjnym i brakiem miejsc pracy oraz problemy społeczne związane z niską aktywnością społeczeństwa i zagrożeniem wykluczeniem społecznym.
Natomiast w sferze gospodarczej i przestrzennej: problemy związane z koniecznością zagospodarowania przestrzeni zdegradowanych na cele integracji i aktywności społecznej mieszkańców.

VIII. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji obrazuje przyszły wizerunek przedmiotowego obszaru rewitalizacji, a więc jest stanem, do którego dążyć będzie gmina Nowe, poprzez realizację zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych. Określenie wizji rewitalizacji ma na celu ukierunkowanie

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

tego procesu dla uzyskania spójności działań społeczno-gospodarczych i przestrzenno -funkcjonalnych na rzecz obszaru rewitalizacji gminy Nowe.
Wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do określenia stanu obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych i obejmuje okres do 2020 r. Wizja obszaru uwzględnia wszystkie sfery rozwoju Gminy, w których zdiagnozowano negatywne zjawiska społeczne i przestrzenne, jakie legły u podstaw wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczeństwa wobec zamierzonej rewitalizacji danego obszaru – dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. Przeprowadzone konsultacje społeczne w drodze bezpośrednich spotkań konsultacyjnych w obszarach rewitalizacji gminy Nowe oraz wskazania Ankiet mieszkańców z tego etapu procesu rewitalizacji, pokazały, że najbardziej oczekiwanymi efektami procesu rewitalizacji według mieszkańców Gminy są:

- wsparcie w zakresie aktywizacji społecznej oraz integracji mieszkańców, w tym działania na rzecz poprawy stanu edukacji,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznych na cele społeczne, rekreacyjne oraz integracyjne, a także stworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego.
- poprawa stanu infrastruktury gminnej, w tym zagospodarowanie przestrzeni zdegradowanych w obszarach rewitalizacji.

W oparciu o wyniki analiz i powyższe wskazania, sformułowano następującą wizję obszaru po rewitalizacji:

WIZJA STANU GMINY NOWE PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Gmina Nowe miejscem dobrej jakości życia mieszkańców, integrująca społeczność lokalną, gdzie zostaną złagodzone lub zlikwidowane zostaną obecnie występujące problemy społeczne przy wykorzystaniu potencjału zagospodarowanych przestrzeni dla realizacji rozwiązań, odpowiadających potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców m. in. dzięki dobrze rozwiniętej przestrzeni publicznej i łatwemu dostępowi do usług społecznych, edukacyjnych kulturalnych i rekreacyjnych

Przedstawiona powyżej wizja rewitalizacji określa pożądany stan rozwoju Gminy i obszarów rewitalizacji. Wizja ta jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe tj. posiadanie nowoczesnej infrastruktury, zapewniającej atrakcyjne warunki dla aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców na odpowiednio zagospodarowanych przestrzeniach publicznych, przy zapewnieniu dobrych warunków zamieszkania, edukacji, opieki dla mieszkańców. W wyniku realizacji powyższej wizji poprawie ulegnie poprawie jakość życia mieszkańców całej Gminy. Dla zrealizowania tak nakreślonej wizji rewitalizacji kluczowy jest udział mieszkańców, których aktywność zostanie pobudzona w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych, zakładających umocnienie wspólnotowych relacji przy wykorzystaniu powstałej infrastruktury.

8.1.Koncepcja rewitalizacji gminy Nowe

Koncepcja rewitalizacji w gminie Nowe kierowana jest do wskazanych obszarów rewitalizacji opisanych w Diagnozie sołectw i jednostek przestrzennych miasta Nowe. Koncepcja ta odnosi się do zidentyfikowanych tam kluczowych problemów społecznych i infrastrukturalno-przestrzennych. Sytuacja kryzysowa, która została szczegółowo opisana w rozdziale pt. „Szczegółowa diagnoza

obszaru rewitalizacji" wiąże się głównie z następującymi czynnikami: niższą aktywnością mieszkańców, zarówno w sferze aktywności społecznej, jak i edukacji.
Szczegółowa koncepcja rewitalizacji gminy Nowe polegać będzie na realizacji programu rozwoju społeczno-edukacyjnego oraz przestrzennego, mającego na celu trwałą zmianę postaw społecznych tj. wzmocnienie aktywności społecznej, aktywności edukacyjnej oraz zawodowej mieszkańców oraz integracji społecznej. Zakłada się, że działania w sferze społecznej powinny być prowadzone:

1) wobec osób bezrobotnych poprzez tworzenie rozwiązań na rzecz aktywizacji społeczno-gospodarczej,
2) wobec osób w wieku poprodukcyjnym w celu zapewnienia ich aktywności społecznej i integracji ze społecznością lokalną,
3) wobec osób zagrożonych wykluczeniem z powodu związania z systemem pomocy społecznej poprzez działania na rzecz ich integracji z mieszkańcami i wspólnotą Gminy,
4) wobec młodych mieszkańców Gminy poprzez tworzenie dobrych perspektyw edukacyjnych, szczególnie poprzez działania rzecz poprawy edukacji na obszarach wiejskich.

Uzupełnieniem działań integracyjnych będą elementy projektów uwzględniające działania na rzecz rozwoju infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni gminnej.
Wobec osób dorosłych (w wieku produkcyjnym) – główną ideą interwencji będzie zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, a więc pośrednio – zmniejszenie zależności od systemu pomocy społecznej oraz wzmacniające aktywność zawodową (osoby bezrobotne).
Ważne znaczenie w procesie rewitalizacji posiadać będą działania integrujące społeczność lokalną i poprawiające ogólny, szeroko rozumiany poziom rozwoju społecznego – wpływające na kształtowanie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz wykształcenie postaw aktywizacyjnych.
W zakresie działań na rzecz osób młodych przewidziano wzmacnianie postaw ukierunkowanych na edukację.

Wzmacniając integrację i aktywizację określonych grup mieszkańców rewitalizacja Gminy przyniesie zakładane efekty w obszarze ograniczenia zjawisk wykluczeń społecznych, zwiększenia integracji i perspektywy wzmocnienia użyteczności określonych grup mieszkańców w budowie potencjału lokalnego dla rozwoju Gminy. Dlatego ważnym elementem koncepcji rewitalizacji Gminy są działania z zakresu edukacji dzieci i młodzieży.
Projekty społeczne wymagać będą podejmowania inwestycji infrastrukturalnych, związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych. Infrastruktura ta będzie wykorzystywana do prowadzenia działań edukacyjnych oraz integrujących lokalną społeczność.
Warunkiem powodzenia planowanych powyżej działań społecznych w procesie rewitalizacji Gminy Nowe, jest realizacja inwestycyjnych działań infrastrukturalnych. Z punktu widzenia finansowania interwencji, przyjęto założenia zrealizowania projektów zintegrowanych (łączących działania w ramach EFS i działania w ramach EFRR).

Zgodnie z przyjętą koncepcją rewitalizacji Gminy projekty rewitalizacji posiadają wyodrębnioną część interwencji infrastrukturalnej tj. działania w sferze funkcjonalno-przestrzennej obszaru oraz społecznej. Warunkiem działań infrastrukturalnych jest niezbędność inwestycji dla celów społecznych. Działania związane z aktywizacją i włączeniem społecznym wskazanych grup odbiorców Programu, zamierza się prowadzić przez cały okres możliwego uzyskania dofinansowania w ramach programu rewitalizacji.

Poniżej zaprezentowano w formie schematycznej koncepcję rewitalizacji Gminy.

Rys.6.Koncepcja rewitalizacji gminy Nowe

Źródło danych: *opracowanie własne*

8.2. Zakładane efekty rewitalizacji na terenie gminy Nowe

Przyjmuje się, iż planowane w wyniku procesu rewitalizacji Gminy działania doprowadzą przede wszystkim do zmian postaw mentalności mieszkańców rewitalizowanych obszarów, w kierunku kształtowania postaw aktywności w sferze społecznej i zawodowej oraz edukacyjnej, co wzmocni procesy prorozwojowe w Gminie.

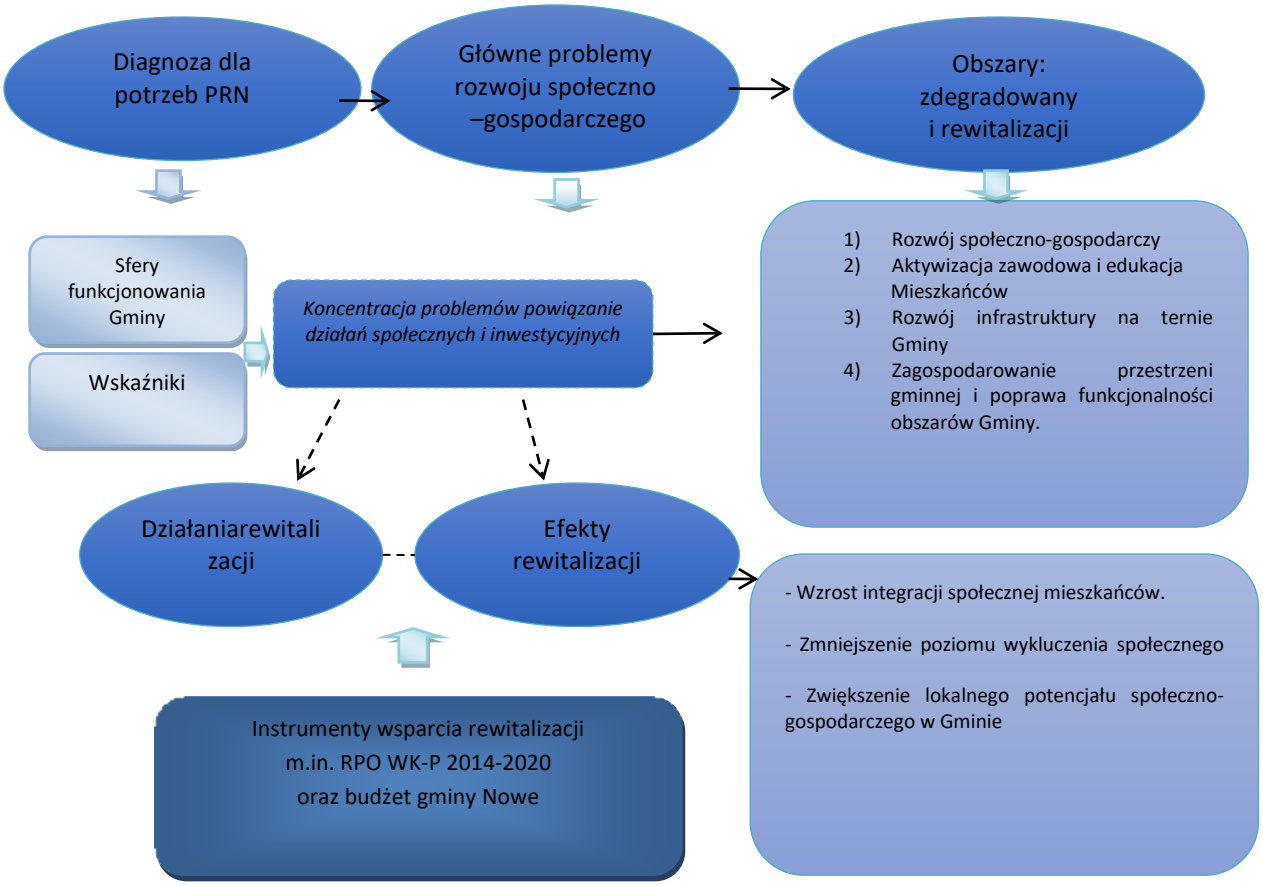
W grupie osób w wieku produkcyjnym (osoby dorosłe) końcowym efektem będzie zakładana większa aktywność w zakresie rozwoju społecznego, jak i rozwoju gospodarczego, która doprowadzi do poprawy sytuacji materialnej zauważalnej części mieszkańców (aktywność na polu zawodowym, podniesienie kwalifikacji i umiejętności, zdobycia nowych umiejętności, aktywność na polu prowadzenia własnych działań zawodowych).

Zakłada się także poprawę sytuacja rodzin, które w wyniku działań rewitalizacyjnych uzyskają szansę zmiany dotychczasowej sytuacji życiowej i wyjścia z zagrożenia wykluczenia spowodowanego długotrwałym procesem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.
Poza integracją i aktywizacją społeczną Program oddziaływać będzie na postawy obywatelskie i prospołeczne np. poprzez stymulowanie i rozwijanie zainteresowań, edukację młodzieży, stymulowanie impulsów rozwojowych. W przypadku młodych ludzi, zakłada się, że działania te posiadać będą trwały, pozytywny wpływ na ich dalsze wybory edukacyjne i zawodowe, a także aktywność w kształtowaniu własnej ścieżki życiowej, opartej na wzorcach aktywności. Działania wobec dzieci i młodzieży będą zauważalne w systemie wyników egzaminacyjnych i poprawie perspektyw zawodowych w wyniku dobrej jakości edukacji dostępnej na terenie Gminy.

Podsumowując, zakładane efekty rewitalizacji gminy Nowe w wymiarze ogólnym, wiązać będą się m.in. z:

- poprawą aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców,
- ukształtowaniem lepszej przestrzeni życiowej w Gminie,
- większą spójnością terytorialną Gminy,
- zwiększeniem zaangażowania mieszkańców w sprawy rozwoju własnych miejscowości,
- poprawą potencjału ludzkiego w wyniku zapewnienia dobrych podstaw edukacyjnych,
- zwiększoną funkcjonalnością w wyniku zagospodarowania przestrzeni publicznych Gminy,
- lepszą dostępnością i większą funkcjonalnością bazy dla integracji społecznej (przestrzeni wspólnych i/lub instytucji kultury, rekreacji oraz turystyki),
- poprawą ogólnej jakości życia (w aspektach materialnych i pozamaterialnych w Gminie.

Rys.7.Zakładane efekty rewitalizacji gminy Nowe

Źródło danych: *opracowanie własne*

Koncentracja problemowa powoduje, iż na obszarze rewitalizacji działania ukierunkowane zostaną na rozwiązanie specyficznego problemu przy zastosowaniu odpowiednich instrumentów interwencji. W ten sposób uzyskana zostanie wartość dodana rewitalizacji Gminy w postaci zwiększenia aktywności społecznej w powiązaniu z rozwojem infrastruktury i uporządkowaniem przestrzeni publicznej.

IX. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie Diagnozy na potrzeby rewitalizacji i konsultacji społecznych wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji odnoszące się przede wszystkim do sfery społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Poniżej sformułowane cele są pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2020. Odnosząc się do wytycznych *Zasad rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim* w niniejszym Programie uwzględniono cele rewitalizacji:

A. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej
C: Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie Kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych
D: Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej

Przedstawione w tym rozdziale cele rewitalizacyjne i kierunki działań są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potrzeby gminy Nowe. Zostały wyznaczone i określone na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych i analizy wskaźnikowej.

9.1. Cel główny rewitalizacji gminy Nowe

Celem głównym rewitalizacji gminy Nowe jest:

Wzrost aktywności społecznej i integracji społeczno -gospodarczej mieszkańców oraz zapewnienie dobrej jakości życia na terenie gminy Nowe

Długofalowym wynikiem procesu rewitalizacyjnego Gminy jest zrównanie rozwoju obszarów obecnie wymagających interwencji z pozostałymi obszarami Gminy pod względem jakościowym i funkcjonalnym wraz z poprawą jakości życia mieszkańców. Poniżej sformułowano cele szczegółowe będące pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji w roku 2020, które są ukierunkowane na osiąganie efektów procesów rewitalizacji w całej Gminie (poziom lokalny) oraz w województwie kujawsko-pomorskim (poziom regionalny). Każdy cel został opisany przy pomocy skwantyfikowanych wskaźników z określonymi wartościami bazowymi i docelowymi. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań dla ich osiągnięcia.

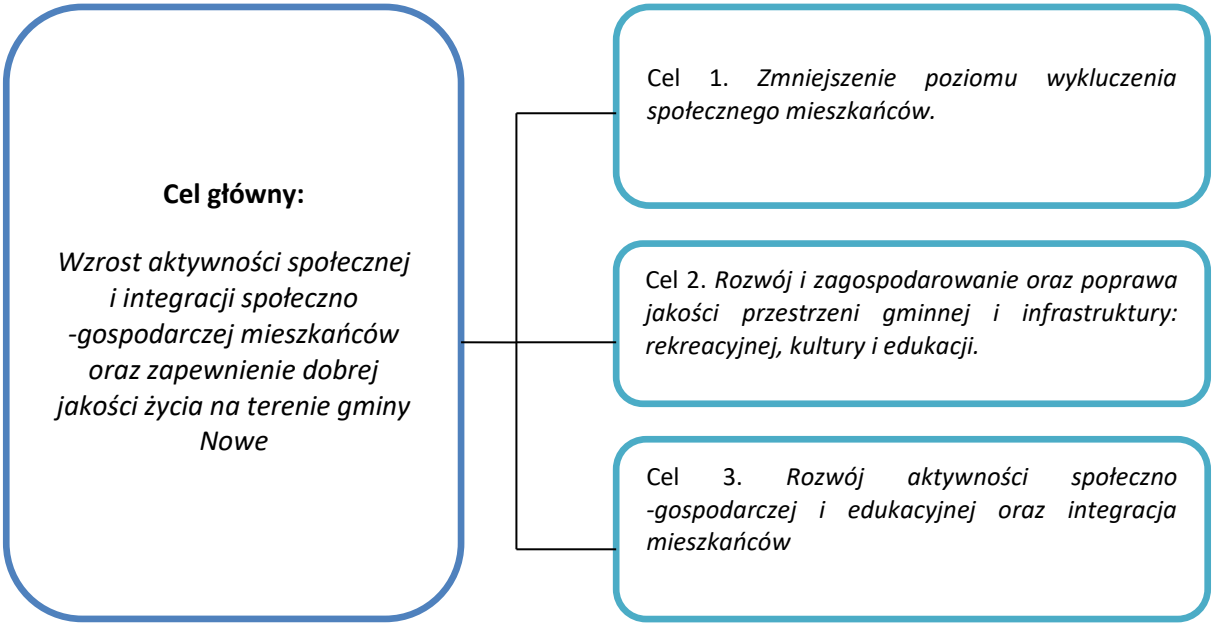
9.2.Cele szczegółowe rewitalizacji

Cel główny rewitalizacji gminy Nowe zostanie osiągnięty przez realizację trzech celów szczegółowych.

Cel 1. *Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców.*
Cel 2. *Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i edukacji.*
Cel 3. *Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców.*

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Rys.8. Cele rewitalizacji Gminy

Źródło danych: *opracowanie własne*

Powyższe cele rewitalizacji gminy Nowe wynikają z określonych zjawisk problemowych poszczególnych obszarów. Wszystkie cele wzajemnie się uzupełniają, dzięki czemu zapewniają także komplementarność i spójność kierunków rewitalizacji oraz wpływają na koncentrację działań.
Równoległa realizacja wskazanych powyżej celów szczegółowych rewitalizacji gminy Nowe pozwoli na osiągnięcie kompleksowego i zintegrowanego podejścia do procesu rewitalizacji Gminy.

9.3.Opis celów rewitalizacji gminy Nowe

Cel 1. Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców.

Cel niniejszy koncentruje się na rewitalizacji zwiększającej szanse rozwojowe oraz aktywizujące określone grupy mieszkańców. Istotnym elementem jest wzmocnienie kompetencji społecznych, rozwojowych, edukacyjnych poprzez zapewnienie odpowiedniej przestrzeni, infrastruktury i obiektów w tym dla rekreacji. Zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców stanowi kluczowy aspekt podejmowanych działań rewitalizacyjnych. Ograniczenie zjawisk kryzysowych w obszarze rewitalizacji wpływa przede wszystkim na podniesienie jakości życia mieszkańców. Dlatego Cel 1 obejmuje ingerencję w zakresie sfery problemów związanych z korzystaniem mieszkańców z pomocy społecznej, problemów wynikających z utrzymującego się bezrobocia, systemu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także wsparcie dla grup społeczności lokalnych w celu wyrównywania ich dostępności do określonych kompetencji. W ramach tego celu rewitalizacja obejmie tworzenie odpowiednich warunków i zachęcenie organizacji oraz grup społeczności do włączania się we wspólne przedsięwzięcia dla inicjowania zmiana rzecz swojego otoczenia. Prowadzić to będzie do trwałej identyfikacji z miejscem zamieszkania, a także budowania tożsamości lokalnej mieszkańców. Cel ten przyczyni się do rozwoju

współpracy grup mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz instytucji na obszarach lokalnych objętych rewitalizacją.

Cel 2. ***Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i edukacji.***

Kształtowanie przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni gminnej zapewni odpowiednie warunki wzrostu społeczno -gospodarczego Gminy. Miejsca te w sposób naturalny będą oddziaływać także na całe obszary, wpływając pozytywnie na zmiany społeczno-gospodarcze. Cel ten obejmuje działania na rzecz poprawy stanu infrastruktury technicznej oraz jakości terenów publicznych dla działań integrujących np. poprzez odtworzenie bądź nadanie terenom nowej funkcji, czy wzmocnienie wykorzystania rekreacyjnego terenów przestrzeni Gminy także w powiązaniu z przedsięwzięciami Lokalnej Grupy Działania W zakresie tego celu uwzględniono rozwój infrastruktury społecznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w zakresie potrzeb rekreacyjnych i turystyki, spędzania wolnego czasu, integracji społeczności lokalnej, edukacji. Wiązać będzie się to także z kształtowaniem przestrzeni gminnej i zagospodarowaniem miejsc i obiektów także pod względem estetyki przestrzeni publicznych, czy terenów zieleni oraz parkowych m.in. dla stworzenia oferty rekreacyjnej. Realizacja wyżej opisanych działań pozwoli na pozyskanie nowej przestrzeni publicznej na cele aktywizujące mieszkańców oraz wzmacnianie więzi lokalnych i tożsamości lokalnej mieszkańców. Ukierunkowanie rewitalizacji na ten cel, dzięki zaoferowaniu i zaangażowaniu lokalnej społeczności, sprzyjać będzie aktywnemu wypoczynkowi w przestrzeniach, które nie są dziś wykorzystywane m. in. na terenach niezagospodarowanych, zdewastowanych, zdekapitalizowanych. Adaptacja takich przestrzeni spowoduje wzrost integracji oraz aktywności społecznej mieszkańców.

Cel 3. ***Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców.***

W ramach tego celu założono pobudzanie aktywności gospodarczej oraz zawodowej i edukacyjnej mieszkańców na obszarach rewitalizacji. Stanowi to podstawę dla rozwoju społeczno –gospodarczego Gminy. Ważnym elementem zapewnienia osiągnięcia tego celu będzie realizacja inicjatyw lokalnych w poszczególnych miejscowościach Gminy. Cel ten obejmuje również inwestycje w infrastrukturę wspierającą rozwój gospodarczy Gminy.

Każdy z powyższych celów szczegółowych rewitalizacji monitorowany będzie poprzez analizę wartości wskaźników przypisanych do danego celu.

Tabela 30. Wskaźniki celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy	Rok docelowy
Cel 1. Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – (osoby)	0	25
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	0	5
Cel 2. *Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i*		

edukacji.		
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją(ha)	0	3
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na obszarach rewitalizowanych (szt.)	0	2
Długość przebudowanych dróg gminnych (mb)	0	850
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów (osoby)	0	750
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych (szt.)	0	2
Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie (szt.)	0	2
Cel 3. *Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców*		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – (osoby)	0	25
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – osoby	0	20
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – osoby:	0	10
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek	0	5
Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - osoby	0	300
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	0	14
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie –osoby	0	300

Źródło danych: *opracowanie na podstawie danych gminy Nowe*

Dla realizacji wyznaczonych wyżej celów niezbędne jest określenie kierunków działań, które wpłyną również na osiągnięcie wyznaczonej wizji obszaru zdegradowanego po rewitalizacji.

Planowane kierunki działań na obszarach rewitalizacji gminy Nowe zakładają m.in.:

- wzmocnienie integracji społecznej mieszkańców
- wspieranie osób i rodzin ze środowisk dotkniętych problemami społecznymi (wykluczenie społeczne, alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc w rodzinie),
- zwiększanie aktywności i inicjatyw społecznych i edukacyjnych,
- kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród społeczności,
- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych mieszkańców,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne,
- poprawa infrastruktury na terenie Gminy,

Przyjęte do realizacji kierunki działań wynikają z określonego celu głównego *Programu Rewitalizacji* oraz jego celów szczegółowych. Ich realizacja wpłynie na osiągnięcie zdefiniowanej wizji obszaru rewitalizacji po rewitalizacji.

X. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów oraz wyprowadzenia obszarów rewitalizowanych ze stanu kryzysowego, a także zrealizowania wytyczonych kierunków działań rewitalizacyjnych na lata 2017 -2020 przyjęto zestawienie głównych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych gminy Nowe.

Na projekty rewitalizacyjne składają się określone działania, w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, infrastrukturalno-technicznym, a także oddziaływaniu przestrzennym oraz środowiskowym. Projekty te są powiązane z treścią oraz celami Programu.

Poniżej wskazano kluczowe dla procesu rewitalizacji przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne nastawione na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów.

W kolejnej tabeli zawarto zbiorczy opis tzw. uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja również przyczyni się do osiągnięcia założonych efektów rewitalizacji, a których dokładne określenie na tym etapie nie jest możliwe.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Tabela 31.Lista główna projektów Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2023

Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt /nazwa	Typ projektu	Zakres działań w projekcie	Podmiot realizujący	Lokalizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	Cel rewitalizacji 2: Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i edukacji.								
Sołectwo Rychława	1. Projekt rewitalizacji dla sołectwa Rychława	Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie wraz z budową drogi dojazdowej	Infrastrukturalno-przestrzenny	Projekt obejmuje prace remontowe w budynku filii Centrum Kultury Zamek w Rychławie mające stworzyć przestrzeń wykorzystywaną na cele aktywizacji społeczno-gospodarczej oraz działania edukacyjne na potrzeby mieszkańców sołectwa Rychława	Gmina Nowe	Filia Centrum Kultury w Rychławie	700 000	1.Powierzchnia objęta rewitalizacją – 1 hektar 2.Liczba obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – szt.1 3.Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach szt. 1 4.Długość przebudowanych dróg gminnych – 500 mb. 5.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby 250	Protokół odbioru robót budowlanych, faktura
Sołectwo Rychława/Ob	***Cel rewitalizacji 3: Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców.***								

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

szar miejski rewitalizacji Nowego	2. Zintegrowany program edukacyjny dla szkół gminy Nowe	Równe szanse sukcesem każdego ucznia - podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów szkół gminy Nowe.	Społeczny	Projekt zakłada wsparcie edukacyjne dla uczniów w zakresie kompetencji kluczowych, wsparcie dla nauczycieli mające na celu nabycie nowych kwalifikacji, umiejętności w zakresie TIK, doposażenie pracowni w sprzęt edukacyjny.	Gmina Nowe/NGO	Szkoły podstawowe obejmujące swym obwodem tereny rewitalizacji gminy Nowe	750 000	1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - osoby: 300 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – osoby: 14 3. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie –osoby: 300 4. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – szt.2 5. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie –2 szt.	Listy obecności, uzyskane kwalifikacje przez nauczycieli, faktury zakupu sprzętu, wykaz godzin zajęć edukacyjnych.
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	***Cel rewitalizacji 2: Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i edukacji.***								
	3. Projekt rewitalizacyjny dla	Adaptacja poddasza zamku	Infrastrukturalno-przestrzenny	Centrum Kultury „Zamek" dysponuje około 400 m2 niezagospodarowanego poddasza zamkowego. W wyniku zagospodarowania	Gmina Nowe	m. Nowe	2 200 000	1.Powierzchnia objęta rewitalizacją – 2 hektary 2.Liczba obiektów	Protokół odbioru

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

	terenów miejskich gminy Nowe.	krzyżackiego w Nowem na cel aktywizacji społeczno-zawodowej terenów zdegradowanych miasta Nowego		poddasza powstanie przestrzeń, którą wykorzystana zostanie na potrzeby aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej. Głównymi odbiorcami zajęć będą osoby biorące udział w projekcie aktywizacyjnym oraz dzieci i młodzież (idea orlików kultury) oraz osób starszych. Pracom towarzyszyć będzie zagospodarowanie terenów zielonych znajdujących za zamkiem.				zlokalizowanych na rewitalizowanym obszarze – szt.1 3.Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – szt. 1 4.Długość przebudowanych ciągów komunikacyjnych – 350 mb. 5.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów –osoby: 500 osób roczne	robót budowlanych, faktura
Sołectwo Rychława/Obszar miejski rewitalizacji Nowego	**Cel rewitalizacji 1:** ***Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców.*** **Cel rewitalizacji 3.** ***Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców***								
	4. Zintegrowany projekt rewitalizacyjny dla terenów miejskich i wiejskich gminy Nowe.	Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców terenów zdegradowa-nych gminy Nowe	Społeczny	W pierwszej kolejności zakłada się wsparcie uczestników poprzez pracę pracownika socjalnego, asystenta, psychologa, terapeuty rodzinnego celem rozwiązania osobistych i rodzinnych problemów oraz wzbudzenia i wzmocnieni motywacji i chęci do zmian. Wsparcie zawodowe, realizowane przez Partnera, oparte będzie na przeprowadzaniu różnorodnych warsztatów i szkoleń prowadzących do wzmocnienia zdolności do zatrudnienia . Nad przebiegiem staży i praktyk będzie czuwał trener pracy. Uwzględniając potrzebę indywidualnego podejścia do uczestników projektu realizatorzy planują następujące działania: warsztaty z gospodarowania budżetem domowym, warsztaty motywacyjne nastawione na podniesienie kompetencji społecznych, szkolenie BHP, mediację rodzinną, warsztaty rękodzielnicze, warsztaty promocji produktu, trening umiejętności zawodowych.	Gmina Nowe we współpracy z NGO	Centrum Kultury Zamek w Nowem, Filia Centrum Kultury Zamek w Rychławie, dopuszcza się szkolenia i działania poza wskazanymi miejscami.	450 000	<u>Wskaźniki produktu</u> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – osoby: 25 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – osoby: 20 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z	Deklaracji uczestnictwa, ocena frekwencji na podstawie list obecności. Liczba osób uzyskujących kwalifikacje – na podstawie wydanych dokumentów potwierdzających ich uzyskanie Liczba osób poszukujących pracy po zakończeniu programu – na podstawie imiennego wywiadu

				Uwzględniając szczególny charakter i cechy uczestników projektu (osoby z niepełnosprawnością, osoby wychodzące z problemu bezdomności, rodziny z dziećmi) planujemy realizację indywidualnych ścieżek reintegracji uwzględniającej w szczególności możliwości i bariery uczestników projektu.				pracującymi na własny rachunek) –osoby: 10 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – osoby: 5 <u>Wskaźniki rezultatu:</u> 1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – osoby: 25 2.Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - osoby: 5	środowiskowego z osobami uczestniczącymi w szkoleniach i warsztatach

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy Nowe*

Tabela 32. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie	Podmioty realizujące projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło dofinansowania			
									Środki publiczne			Środki prywatne
							%	PLN	EFRR	EFS	Inne – w tym budżet JST	
Sołectwo Rychława	2018-2019	Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w	Infrastrukturalno-przestrzenny	1.Projekt rewitalizacji dla sołectwa	Gmina Nowe	700 000	85%	595 000	595 000	0,00	105 000	0,00

		Rychławie wraz z budową drogi dojazdowej		Rychława								
Sołectwo Rychława/ Obszar miejski rewitalizacji Nowego	2018	Równe szanse sukcesem każdego ucznia - podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów szkół gminy Nowe.	Społeczny	2.Zintegrowany program edukacyjny dla szkół gminy Nowe	Gmina Nowe/NGO	750 000	85%	635 000	0,00	635 000	115 000	0,00
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	2018-2019	Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem na cel aktywizacji społeczno-zawodowej terenów zdegradowanych miasta Nowego	Infrastrukturalno-przestrzenny	3.Projekt rewitalizacyjny dla terenów miejskich gminy Nowe.	Gmina Nowe	2 200 000	85%	1 870 000	1 870 000	0,00	330 000	0,00
Sołectwo Rychława/Obszar miejski rewitalizacji Nowego	2019-2020	Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców terenów zdegradowanych gminy Nowe	Społeczny	4.Zintegrowany projekt rewitalizacyjny dla terenów miejskich i wiejskich gminy Nowe.	Gmina Nowe we współpracy z NGO	450 000	85%	382 500	0,00	382 500	67 500	0,00

Tabela 33. Lista uzupełniająca projektów rewitalizacyjnych Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
		Cel rewitalizacji: 2.Rozwój i zagospodarowanie oraz poprawa jakości przestrzeni gminnej i infrastruktury: rekreacyjnej, kultury i edukacji.	
Sołectwo Rychława	1.	Infrastrukturalno-przestrzenny	Budowa siłowni na potrzeby mieszkańców sołectwa Rychława
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	2.	Infrastrukturalno-przestrzenny	Adaptacja parteru zamku krzyżackiego na potrzeby wystawiennicze oraz zagospodarowanie plant zamkowych
		Cel rewitalizacji 1: Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego mieszkańców.	
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	3	Infrastrukturalno-przestrzenny	Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń szkolno- warsztatowych na mieszkania socjalne w Nowem przy ulicy Nowej 11
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	4.	Społeczny	Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	5	Społeczny	Gminny model usług opiekuńczych dla osób zależnych i ich opiekunów
		***Cel rewitalizacji 3: Rozwój aktywności społeczno-gospodarczej i edukacyjnej oraz integracja mieszkańców*.**	
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	6	Infrastrukturalno-przestrzenny	Budowa targowiska gminnego w miejscowości Nowe.

Tabela 34. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Źródła finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
					EFRR	EFS	Inne w tym budżet JST	
Sołectwo Rychława	1.	Infrastrukturalno-przestrzenny	Budowa siłowni na potrzeby mieszkańców sołectwa Rychława	35 000	0	0	PROW – 22 750 JST-12 250	0
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	2.	Infrastrukturalno-przestrzenny	Adaptacja parteru zamku krzyżackiego na potrzeby wystawiennicze oraz	170 000	0	0	PROW – 107 00 JST – 63 000	0

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

			zagospodarowanie plant zamkowych					
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	3	Infrastrukturalno-przestrzenny	Zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń szkolno-warsztatowych na mieszkania socjalne w Nowem przy ulicy Nowej 11	1 074 000	913 000	0	JST 161 000	0
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	4.	Społeczny	Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	350 000	0	297 000	JST 53 000	0
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	5	Społeczny	Gminny model usług opiekuńczych dla osób zależnych i ich opiekunów	754 000	0	641 000	JST - 113 000	0
Obszar miejski rewitalizacji Nowego	6	Infrastrukturalno-przestrzenny	Budowa targowiska gminnego w miejscowości Nowe.	1 536 000	0	0	PROW – 977 000 JST – 559 000	0

Źródło danych: *dane Urzędu Gminy Nowe*

XI. Komplementarność

Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 łączy działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej i środowiskowej. W związku z tym, w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane działania rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane i uzupełniają się przynosząc zakładane efekty rewitalizacji.

11.1. Kompleksowość

Program obejmuje główne projekty realizacyjne (Lista główna) oraz projekty uzupełniające (Lista uzupełniająca).Taka konstrukcja umożliwia osiągnięcie kompleksowości interwencji w poszczególnych sferach działań rewitalizacyjnych przy uwzględnieniu określonych problemów zidentyfikowanych na etapie diagnozy społeczno-gospodarczej przeprowadzonej na potrzeby *Programu.* Projekty rewitalizacyjne wykazują wzajemne powiązania oraz różnorodność źródeł finansowania. W Programie uwzględniono współfinansowanie projektów zarówno ze środków EFRR, EFS, budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, co zostało uwzględnione w rozdziale dotyczącym Ram finansowania. Z uwagi na możliwości finansowe Gminy oraz dostępność innych źródeł finansowania, realizacja rewitalizacji została rozłożona w czasie z zachowaniem pełnej synchronizacji poszczególnych działań w celu ich optymalnego oddziaływania na zjawiska kryzysowe w sposób kompleksowy.

11.2. Koncentracja

Podejmowane w ramach Programu projekty są skoncentrowane na obszarze rewitalizacji. Koncentracja działań przyniesie efekty oddziaływania zarówno na obszar rewitalizacji, ale także poza jego granice. Wszystkie realizowane w ramach rewitalizacji gminy Nowe przedsięwzięcia dotyczą działań w przestrzeniach publicznych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, czego konsekwencją będzie nie tylko poprawa jakości tych przestrzeni, ale również aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w wyniku zwiększenia dostępności do odnowionych przestrzeni gminnych. Ponadto koncentracja, poprzez powiązanie odnowy funkcjonalnej przestrzeni publicznej i jej wykorzystania dla aktywizacji społecznej, oznacza bardziej skuteczne promowanie aktywności oraz rozwijanie wśród grup odbiorców rewitalizacji kompetencji kluczowych.

11.3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Komplementarność projektów jest jednym z ważnych aspektów rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi, przyjęte w Programie, skutkować będzie lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.
Przy opracowaniu *Programu* uwzględniona została komplementarność w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Podczas programowania procesu rewitalizacji gminy Nowe nadrzędną zasadą, jaką kierowano się przy ustalaniu powiązań projektów było zapewnienie komplementarności głównie na poziomie:

- celów rewitalizacyjnych,
- źródeł finansowania.

Komplementarność na poziomie celów występuje w poszczególnych projektach pomiędzy projektami listy głównej.
Komplementarność źródeł finansowania została również zapewniona poprzez uwzględnienie środków budżet państwa, a także innych środków. Udział realizacji projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł finansowania został przedstawiony w rozdziale Ramy finansowe.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna została zapewniona dzięki adresowaniu realizacji projektów na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany został wyznaczony po przeprowadzeniu *Diagnozy* oraz analizy wskaźnikowej i uwzględnieniu opinii społeczności lokalnej w drodze konsultacji, dzięki czemu można mówić o trafności oraz efektywności działań na danym terenie. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Projekty stanowią odpowiedź na główne problemy dla danego obszaru rewitalizacji. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze gminy Nowe, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli zarówno mieszkańcy obszaru, jak i całej Gminy. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Komplementarność problemowa

W Programie zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia i projekty rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane pod względem rozwiązania określonych problemów (np. społecznych oraz funkcjonalno-przestrzennych, czy infrastrukturalnych), a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne dotyczące odnowy czy modernizacji infrastruktury, zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Działania zostały przewidziane w taki sposób, aby równocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Działania rewitalizacyjne związane z przebudową obiektów lub modernizacją infrastruktury technicznej służyć będą zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, zwiększeniu ładu przestrzennego, zwiększeniu aktywności społeczno – gospodarczej mieszkańców, jak również będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego. Uzasadnieniem dla działań infrastrukturalnych w projektach jest potrzeba odniesienia i oddziaływania na dany problem społeczny i wynikające z tego zapotrzebowanie na odnowię infrastruktury, czy przestrzeni publicznej. Dodatkowo prognozowane rezultaty oraz oddziaływania zapobiegać będą fragmentaryzacji zadań. Poniżej dokonano zestawienia pod względem komplementarności problemowej projektów rewitalizacyjnych gminy Nowe.

Tabela 33. Zestawienie komplementarności problemowej projektów rewitalizacyjnych gminy Nowe

Lp.	Obszar	Zakres interwencji infrastrukturalnej	Zakres interwencji o charakterze społecznym	Zakres interwencji o charakterze społecznym
1.	Obszar rewitalizacji sołectwa Rychława	1. Projekt rewitalizacji dla sołectwa Rychława Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie wraz z budową drogi dojazdowej.	2. Zintegrowany program edukacyjny dla szkół gminy Nowe Równe szanse sukcesem każdego ucznia - podnoszenie kompetencji kluczowych uczniów szkół gminy Nowe.	4. Zintegrowany projekt rewitalizacyjny dla terenów miejskich i wiejskich gminy Nowe Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców terenów zdegradowanych gminy Nowe
2.	Miejski obszar rewitalizacji Nowego	3. Projekt rewitalizacyjny dla terenów miejskich gminy Nowe. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem na cel aktywizacji społeczno-zawodowej terenów zdegradowanych miasta Nowego		

Źródło danych*: opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Nowe*

Powyższe zestawienie komplementarności problemowej wybranych głównych projektów rewitalizacji Gminy Nowe, wykazuje zakładaną komplementarność problemową i oddziaływanie wzajemne oraz uzupełnianie się projektów rewitalizacyjnych Listy głównej Programu. Projekty zakładają oddziaływania na problemy społeczne przy jednoczesnym wykorzystaniu rozwoju infrastruktury lub zagospodarowania przestrzeni publicznych w wyniku ich realizacji. W wyniku zintegrowanego i komplementarnego pod względem problemowym realizowania projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonych do rewitalizacji obszarach Gminy, zdiagnozowane problemy społeczno-gospodarcze, zostaną rozwiązane, bez zagrożenia przenoszenia ich na inne obszary Gminy.

<u>Komplementarność proceduralno-instytucjonalna</u>

Za zarządzanie procesem rewitalizacji i wdrożenie Programu odpowiadać będzie Zespół rewitalizacji w Urzędzie Gminy Nowe.

Umiejscowienie realizacji Programu w ramach obecnych struktur gminnych i Urzędu Gminy w Nowem zapewni skuteczność zarządzania Programem, a także wpłynie na zachowanie spójności z innymi przedsięwzięciami samorządu gminnego.

<u>Komplementarność międzyokresowa</u>

Program zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach procesu rewitalizacji w gminie Nowe mają swoją ciągłość i kontynuację w działaniach rozwojowych podejmowanych przez samorząd. Powiązanie z celami rozwojowymi Gminy działań rewitalizacyjnych umożliwia ożywienie społeczne przestrzeni w poszczególnych obszarach wyznaczonych do rewitalizacji. Projekty te w obecnym Programie będą powiązane z wieloma projektami społecznymi wpływającymi na aktywizację i integrację mieszkańców np. z projektami LGD, czy wynikającymi z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Nowe. Zapewnia to komplementarność całego procesu rozwojowego Gminy w ciągłości przekraczającej okresy finansowe UE czy budżetowe. Kontynuacja i ciągłość procesu rozwojowego, zapewniona będzie poprzez powiązania projektów z tematyką rozwojową i zachowanie ciągłości procesu planowania i programowania rozwoju w gminie Nowe.

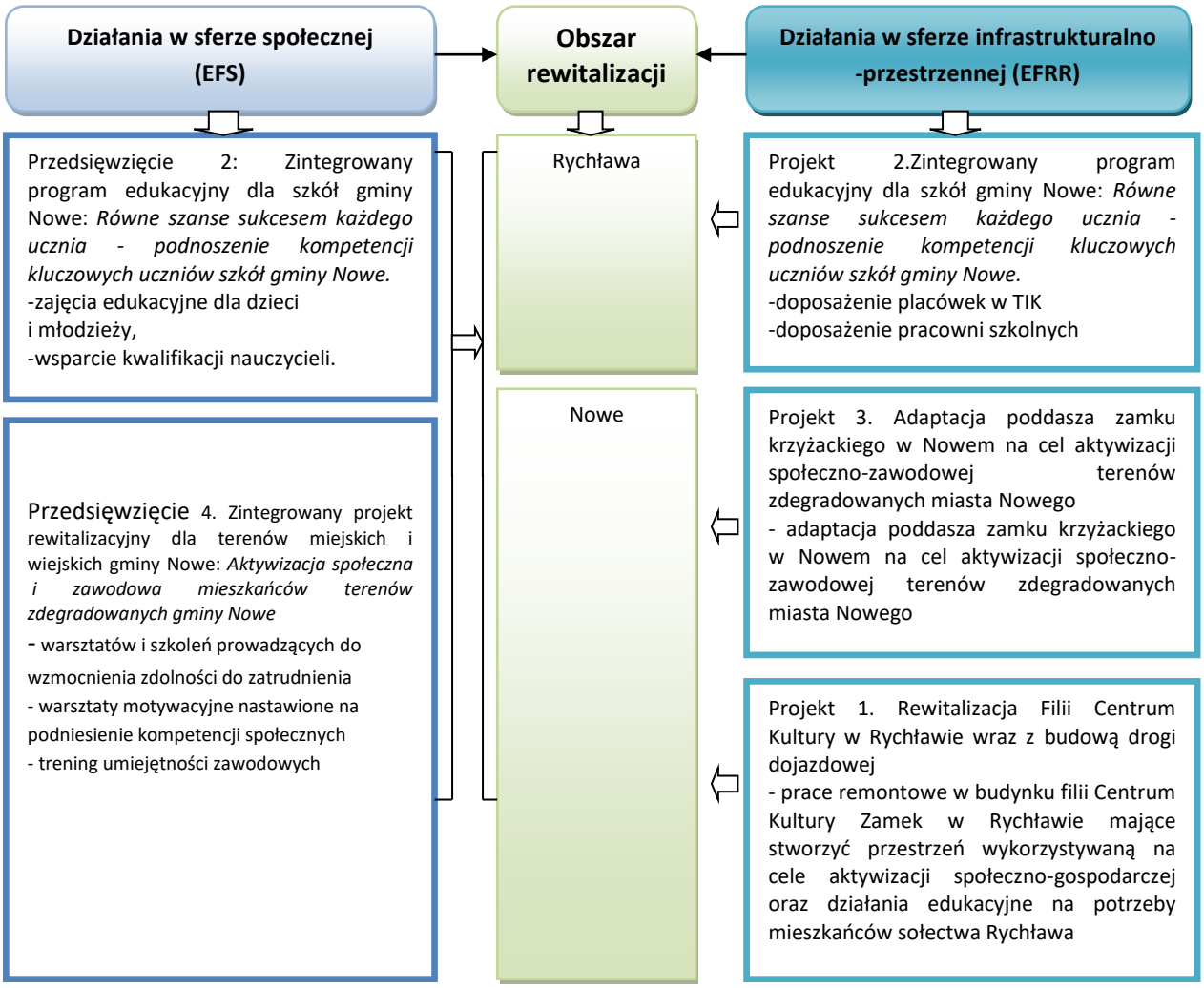
Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały wyszczególnione i opisane w Programie zakładają finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Dla realizacji projektów w ramach procesu rewitalizacji gminy Nowe wykorzystywane będą środki EFRR, EFS, budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto projekty zapisane w Programie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

W ramach rewitalizacji zaplanowano również interwencję w postaci projektów zintegrowanych, co oznacza, że w przypadku realizacji rewitalizacji w Gminie, planuje się wykonanie Programu działań „miękkich" finansowanych m. in. ze środków EFS, ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych w jednoczesnym powiązaniu z projektami infrastrukturalnymi finansowanymi z EFRR.

Poniżej zestawiono przykłady zintegrowanej interwencji w ramach Programu.

Rys.9. Przykładowa koncepcja projektów zintegrowanych w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020

Źródło danych: *opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Nowem*

Zastosowana formuła tzw. projektów zintegrowanych zakłada w przypadku realizacji wskazanych projektów powiązania ujętych w nim działań społecznych finansowanych z EFS oraz działań infrastrukturalnych finansowanych głównie z EFRR.

XII. Partycypacja społeczna i interesariusze rewitalizacji

12.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 zapewniono udział interesariuszy w następujący sposób:

- Przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców – wyniki przedstawiono w załączniku do Programu
- Prowadzono w ramach gminnych zasobów internetowych - zakładkę tematyczną poświęconą rewitalizacji
- Przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Gminy oraz rewitalizowanego sołectwa- mające na celu ustalenie zakresu oczekiwanych w wyniku rewitalizacji kierunków i projektów
- Zapewniono w Urzędzie Gminy w sposób stały możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat rewitalizacji w Gminie, jak i założeń planowanych działań rewitalizacyjnych

W trakcie akcji informacyjnej wskazywano na możliwości udziału lokalnego sektora organizacji pozarządowych w programowaniu założeń, a docelowo – uczestnictwa w Programie. Prowadzone metody informowania i konsultacji założeń programu ze społeczeństwem, stworzyły wszystkim zainteresowanym mieszkańcom możliwość uzyskania wiedzy oraz możliwość uczestnictwa w programowaniu projektów rewitalizacyjnych i kierunków działań Gminy w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji, a także zapoznania się z bieżącym stanem prac, na każdym ich etapie.

W maju i czerwcu 2017 roku zorganizowano konsultacje projektu obszaru, programu, kierunków rewitalizacji i celów w poszczególnych obszarach na terenie Gminy. Odbyły się one zgodnie z zasadami określonymi w Uchwale Nr XIII/103/15 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 21 grudnia 2015 w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami Gminy Nowe.

12.2.Partycypacja społeczna

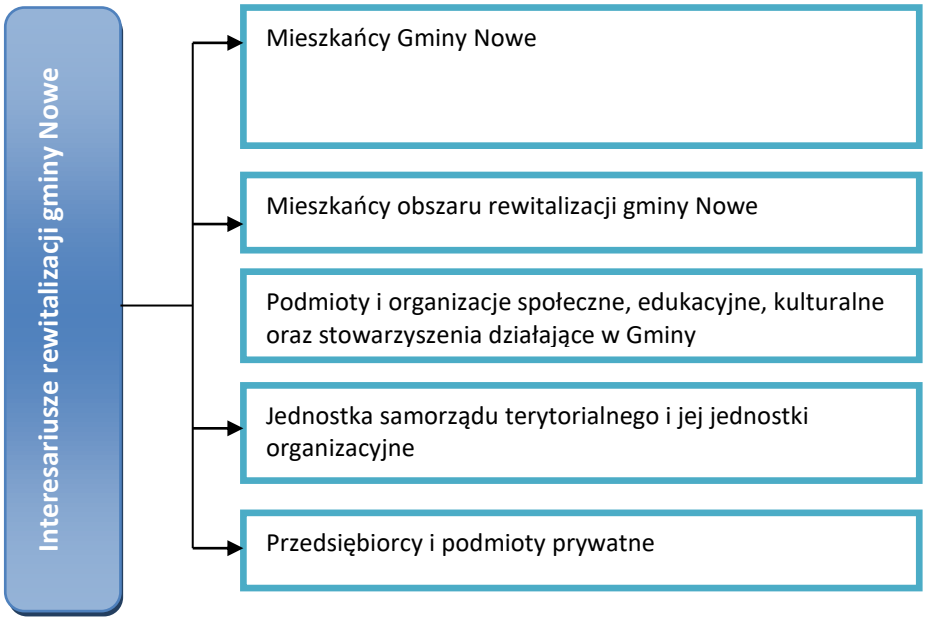
Zasada partnerstwa społecznego to formuła, która została przyjęta w całym procesie rewitalizacji oraz przygotowania i realizacji *Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020.* Wyrazem tej zasady były między innymi przeprowadzone konsultacje społeczne projektu *Diagnozy* oraz przygotowywanego opracowania. Konsultacje ogłoszone zostały Zarządzeniem Nr 194/2017 Burmistrza Nowego z dnia 22 maja 2017 r. w sprawie przeprowadzania konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem projektu Programu Rewitalizacji. Przedmiotem konsultacji były: projekt diagnozy oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego, wypracowanie propozycji działań rewitalizacyjnych na obszarach rewitalizacji.
Konsultacje przeprowadzono poprzez składanie wniosków i uwag w formie pisemnej- wzór Ankiety w załączeniu na specjalnym formularzu zgłoszeniowym w formie bezpośredniego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami wraz z możliwością składania ustnych uwag i wniosków w formie Ankiet oraz poprzez możliwość przesłania ankiet w formie elektronicznej lub pisemnej na adres Urzędu Gminy w Nowem. Spotkanie w mieszkańcami obszarów do rewitalizacji odbyło się 30 maja 2017 roku w Rychławie. Burmistrz Gminy zwrócił się ponadto do mieszkańców już w grudniu 2016 roku o wypełnienie ankiet rewitalizacyjnych, które dostępne były także bezpośrednio dla mieszkańców w trakcie spotkania

na stoisku rewitalizacyjnym, mających na celu wskazanie zidentyfikowanych głównych problemów społeczno-gospodarczych w danej miejscowości i Gminie oraz zaproponowanie głównych kierunków rewitalizacji Gminy.
Projekt został przedstawiony i omówiony na posiedzeniach Rady Miejskiej Nowego.
Wyniki procesu partycypacji zebrano w formie Raporty z partycypacji społecznej i stanowią załącznik do Programu.

12.3. Interesariusze Programu

Ideą rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez realizowane w sposób kompleksowy, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, które są skoncentrowane terytorialnie i prowadzone są przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Programu. Proces ten wymaga udziału nie tylko przedstawicieli organizacji, ale także różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Podmioty zaliczane do interesariuszy rewitalizacji w gminie Nowe przedstawia poniższy schemat:

Rys.10. Grupy interesariuszy rewitalizacji

Źródło danych*: opracowanie własne*

Rewitalizacja jest procesem, który bezpośrednio skierowany jest do społeczności lokalnej danego obszaru, gdzie w wyniku nasilenia na danym obszarze negatywnych zjawisk nastąpiło zagrożenie wykluczeniem części mieszkańców z życia społecznego gminy.

Partycypacja społeczna obejmowała przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, polegający m.in. na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań informacyjnych o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy (o zasadach, celach, istocie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących integracji społeczności lokalnej wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji,
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w zakresie kierunków, celów oraz projektów rewitalizacji.

XIII. Ramy finansowe

Realizacja projektów rewitalizacyjnych finansowana będzie głównie ze środków własnych gminy Nowe, a także z udziałem funduszy UE w ramach RPO WK-P 2014-2020. Przedsięwzięcia wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej z programów krajowych.
Potencjalne źródła finansowe, które mogą być wykorzystane do realizacji projektów rewitalizacji obejmują m.in.:

- środki z funduszy Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa,
- środki budżetów samorządów – lokalnego, powiatowego oraz wojewódzkiego,
- inne środki np. fundusze celowe np. WFOŚiGW

W ramach Programu przewiduje się realizację projektów rewitalizacyjnych (z listy głównej) o łącznej szacunkowej wartości 4 100 000 zł. Planowany poziom dofinansowania projektów rewitalizacyjnych ze źródeł zewnętrznych szacowany jest na kwotę: 3 482 500 zł,, co stanowi planowany udział rzędu do 85,00 % środków zewnętrznych w realizacji całego Programu.

Poniżej przedstawiono szczegółowe szacunkowe zestawienie źródeł finansowania projektów Programu z podziałem na listę główną i listę uzupełniającą projektów rewitalizacji gminy Nowe.

XIV. System zarządzania

Proces rewitalizacji jest procesem złożonym i długofalowym. Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie, stanowią zadania własne gminy. Kluczowym elementem Programu jest sprawna koordynacja działań i sprawny przepływ informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Istotą procesu rewitalizacji jest prowadzenie skoordynowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.
Zarządzenie procesem rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja Programu wiązać się będzie z udziałem zespołu koordynującego Urzędu Gminy w Nowem w ramach realizacji Programu i jego poszczególnych działań, a także z prowadzeniem monitoringu i oceny wdrażania projektów rewitalizacyjnych. Głównym zadaniem organów Gminy w zarządzaniu procesem rewitalizacji oraz wdrażaniu Programu jest jego ukierunkowanie, uchwalenie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju Gminy. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji rewitalizacji dla sprawnego współdziałania z pozostałymi instrumentami rozwoju Gminy, a także dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych.
W zarządzanie Programu na terenie gminy Nowe będą zaangażowane następujące podmioty:

- Urząd Gminy w Nowem
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalności o charakterze społecznym,
- Instytucje rynku pracy
- Instytucje edukacji
- Przedsiębiorstwa działające w obszarze rewitalizacji
- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji,

Wdrożeniem i realizacją Programu zajmuje się bezpośrednio Zespół powołany w strukturze Urzędu Gminy w Nowem, w skład, którego wchodzą m.in. pracownicy Urzędu Gminy oraz przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych w szczególności MGOPS oraz instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację projektów rewitalizacyjnych. Zespół powołany został Zarządzeniem Burmistrza w listopadzie 2016 roku na podstawie art. 30 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2016, poz. 446) Celem prac Zespołu jest koordynacja prac w zakresie procesu rewitalizacji Gminy Nowe, w szczególności:

- digitalizacja i analiza informacji niezbędnych dla Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzenie diagnozy lokalnych potencjałów występujących na terenie Gminy Nowe
- delimitacja przestrzenna obszaru/obszarów przeznaczonych do rewitalizacji,
- wypracowanie celów procesu rewitalizacji w odniesieniu do uzgodnionych obszarów wymagających wsparcia w ramach rewitalizacji,
- wypracowanie kierunków działań w poszczególnych sferach – społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej, gospodarczej i środowiskowej
- analiza zgłaszanych projektów rewitalizacyjnych,
- budowa lokalnych partnerstw w celu zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi,
- koordynacja procesu przygotowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- określenie planu finansowego do realizacji Programu Rewitalizacji,

- organizacja konsultacji społecznych służących opracowaniu Programu Rewitalizacji.

Do prac w Zespole mogą być zapraszani przedstawiciele organizacji i innych podmiotów z terenu Gminy. Zespół będzie odpowiedzialny za ocenę postępu realizacji oraz wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obsługę administracyjną Zespołu zapewni odpowiednia komórka Urzędu Gminy w Nowem

Nadzór nad realizacją projektów, dla których instytucją wdrażającą jest gmina Nowe lub jej jednostki organizacyjne sprawuje Burmistrz Gminy Nowe. Nadzór nad kwestiami finansowymi w tych projektach sprawuje Skarbnik Gminy, który dokonuje kontrasygnaty. Osobami odpowiedzialnymi za realizację zadań będą osoby kierujące odpowiednimi komórkami Urzędu Gminy lub inne wyznaczone osoby oraz kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych.

Program podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta Gminy.

14.1. Aktualizacja Programu

Aktualizacja Programu może być dokonywana:

- w odniesieniu do projektów przewidzianych do realizacji w okresie Programowania – raz do roku (np. z aktualizacją WPF w razie potrzeby),
- w odniesieniu do diagnozy stanu obszaru przeznaczonego do rewitalizacji –nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- w zakresie pozostałych planowanych elementów zarządzania Programem – w zależności od potrzeb.

Uzasadnienie podjęcia aktualizacji Programu może w szczególności wynikać z:

- rocznego raportu z realizacji Programu,
- rekomendacji uzyskanych w procesie wdrażania Programu lub innych zasadniczych dokumentów programowych Gminy oraz województwa lub kraju na lata 2014-2020,
- postępu we wdrażaniu RPO WK-P 2014-2020,
- prowadzonych analiz społeczno-gospodarczych, danych na temat trendów procesu rewitalizacji,
- opinii partnerów społeczno-gospodarczych,
- wniosków grup mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Podjęte działania w zakresie zmiany Programu powinny być także skorelowane z oceną pozostałych strategicznych dokumentów gminy oraz województwa. Procedura aktualizacji będzie poprzedzona konsultacjami wewnętrznymi Urzędu Gminy oraz konsultacjami z partnerami społeczno -gospodarczymi rewitalizacji.

Aktualizację Programu zatwierdza Rada Miejska na wniosek Burmistrza. Zmiana następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany.

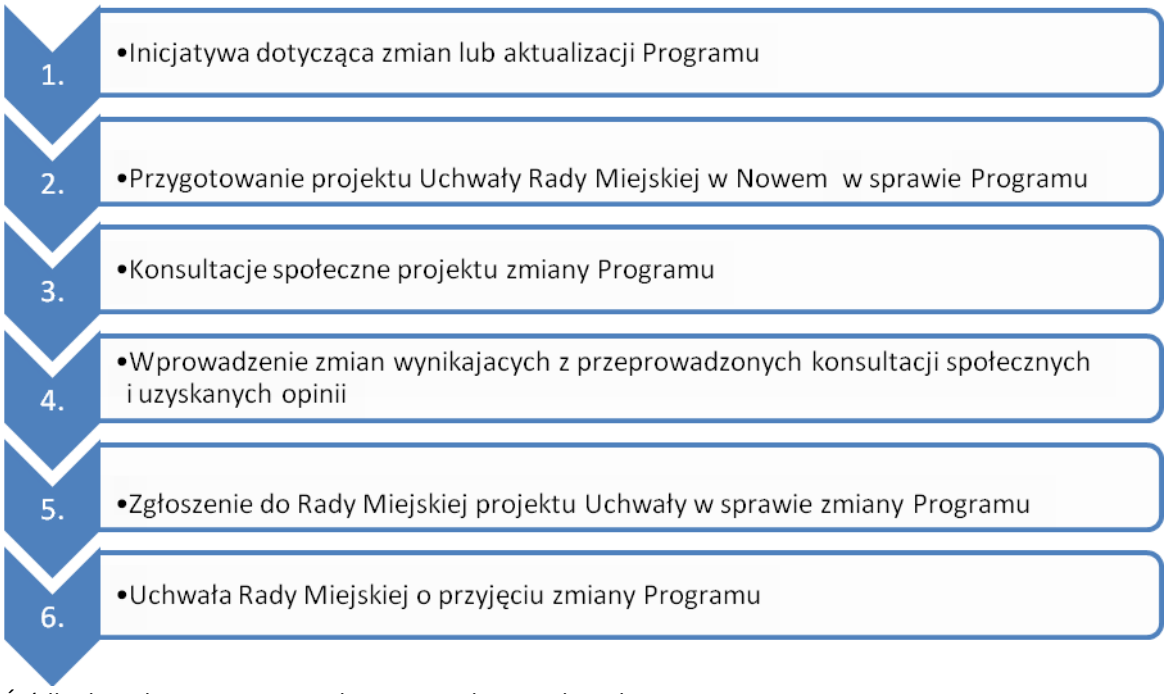
Harmonogram działań podejmowanych w ramach wdrożenia *Programu* przedstawia się następująco:

1) Opracowanie i uchwalenie Programu: II kwartał 2017r.,
2) Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych: 2017 – 2020r.,
3) Monitoring i ocena stopnia realizacji: 2018 -2020r. (ocena okresowa będzie następowała corocznie w I kwartale kolejnego roku i będzie obejmowała zarówno całość działań wykonanych w roku poprzednim, jak również od początku wdrażania Programu),
4) Aktualizacje Programu: 2018 -2020 r.
5) Ewaluacja pośrednia wdrożenia Programu: 2020 r.

6) Ewaluacja końcowa wdrożenia Programu: 2023 r.

Poniżej zilustrowano proces wprowadzania zmian i aktualizacji Programu:

Rys.11.Aktualizacja Programu

Źródło danych: *opracowanie własne na podstawie danych Gminy Nowe*

W procesie aktualizacji zakładany jest udział podmiotów realizujących Program. Poniżej wyspecyfikowano główne zadania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji w gminie Nowe.

Tabela 36. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Program

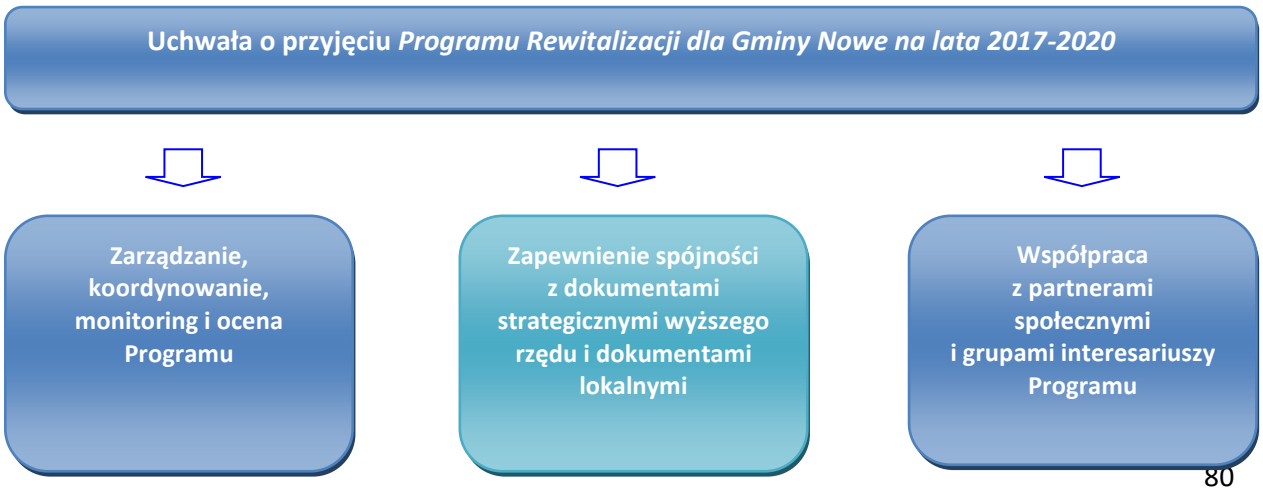
Podmiot	Zadania
Burmistrz Gminy Nowe	• Koordynowanie procesu sporządzania lub zmian Programu, ocena aktualności i stopnia jego realizacji, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia aktualizacji Programu, • Występowanie do instytucji w zakresie rewitalizacji o zaopiniowanie Programu, • Prowadzenie konsultacji społecznych, • Powołanie Zespołu ds. rewitalizacji monitoringu i oceny PR • Przedkładanie projektów uchwał w zakresie

	rewitalizacji Radzie Miejskiej, • Zabezpieczenie środków na realizację projektów wynikających z PR w projekcie budżecie gminy.
Rada Miejska w Nowem	• Przyjęcie Uchwały dotyczącej Programu oraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w Programie do załącznika uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, • Podjęcie uchwały o uchyleniu Programu w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych. • Podejmowanie uchwał w sprawie aktualizacji Programu • Podejmowanie uchwał budżetowych i WPF zabezpieczających środki na realizacje programu.
Zespół ds. rewitalizacji	• Koordynowanie wdrażania, monitoringu i oceny realizacji projektów • Monitorowanie postępów realizacji celów rewitalizacji, • Pełnienie roli opiniodawczej dla Burmistrza

Źródło danych*: opracowanie na podstawie wytycznych rewitalizacji*

Zespół ds. wdrożenia, monitoringu i oceny Programu będzie jednocześnie odpowiedzialny za współpracę wszystkich powyższych organów w realizacji ich zadań. Kolejnym elementem jest zapewnienie odpowiedniego standardu zarządzania procesem rewitalizacyjnym w skali całej Gminy. Poniżej przedstawiono w ujęciu schematycznym zintegrowany system zarządzania Programem w w gminie Nowe.

Rys.12.System wdrażania Programu

Źródło danych: opracowanie własne

Kluczowym zadaniem współpracy w ramach zintegrowanego procesu zarządzania procesem rewitalizacji w gminie Nowe jest włączenie wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces, ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena Programu z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z dokumentami strategicznymi i celami rozwojowymi Gminy. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji Programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych oraz innych źródeł finansowania.

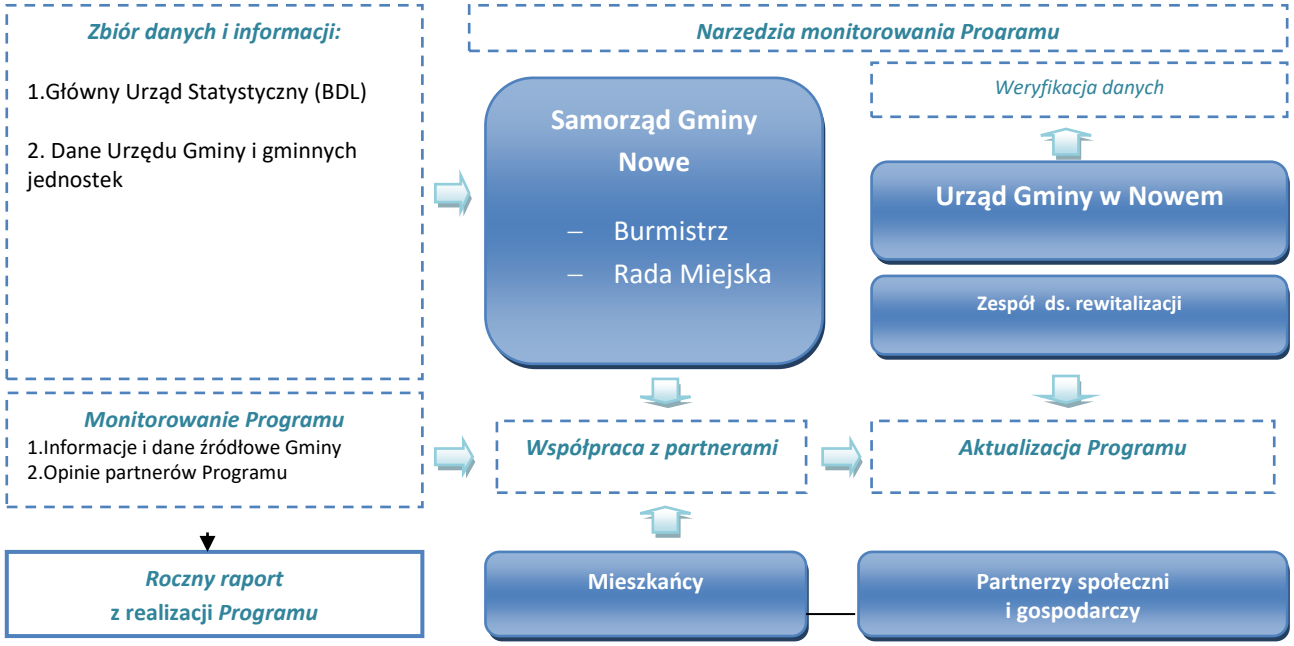
XV. Monitoring

W celu zapewnienia prawidłowości realizacji Programu konieczne jest również zastosowanie systemu monitorowania postępów realizacji celów w procesie rewitalizacji. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywania niezgodności, a także zastosowanie prewencji możliwych do przewidzenia komplikacji. Monitoring rewitalizacji będzie dokonywany, co do zasady raz w roku. Jednostką odpowiedzialną za ten proces będzie Zespół ds. rewitalizacji w Urzędzie Gminy Nowe. Kontrola poprawności procesu rewitalizacji odbywać się będzie poprzez monitorowanie efektów i celów założonych we wdrażanych projektach, a także na informacji nt. stanu realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz uzyskanych efektów w wyniku ich wdrażania. Podstawowym narzędziem monitorowania realizacji Programu będą wskaźniki rewitalizacji. Dla wszystkich wskaźników odnoszących się do analizy obszarów rewitalizacji przyjęto sposób pomiaru, zakładający roczną częstotliwość pomiaru, określenie wartości bazowej (wyjściowej) oraz docelowej. Monitoring dotyczyć będzie postępu jakościowego i ilościowego oraz ograniczenia rozmiarów zidentyfikowanych problemów.
Monitoring obejmie także:

- analizę zmian wartości założonych wskaźników obszarów rewitalizacji,
- ocenę efektów działań oraz projektów realizowanych w ramach rewitalizacji,
- wnioski, rekomendacje w zakresie planowanych działań oraz ewentualnych zmian lub aktualizacji.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności

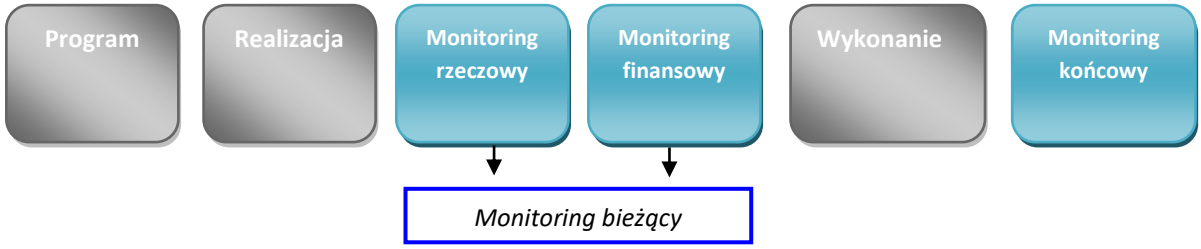
Rys. 13.Monitoring Programu

Źródło danych: opracowanie własne

W ramach monitoringu badanie postępów rewitalizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących wdrażania poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiąganych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich z zaplanowanymi w Programie, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji w realizacji projektów. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac (monitoring rzeczowy) oraz monitorowanie środków finansowych projektu (monitoring finansowy). Poniżej w formie graficznej ujęto formy monitoringu Programu.

Rys.14.Formy monitoringu Programu

Źródło danych: *opracowanie własne*

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania projektu na podstawie pomiarów osiągania założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami Programu.

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami przyznanymi na realizację Programu i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania Programu i stopniu wykorzystania dotacji w ramach projektów rewitalizacyjnych. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami Programu.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

XVI. Promocja i komunikacja społeczna

Komunikacja społeczna związana z upowszechnieniem zamierzeń Programu wśród przyszłych beneficjentów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów, zakłada przeprowadzenie następujących działań:

- umieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeniowej informacji o wytyczonym obszarze rewitalizacji,
- spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami i partnerami społeczno-ekonomicznymi służące prezentacji, a następnie informacji o stanie realizacji Programu,
- bieżące informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy w Nowem dotyczące rewitalizacji w Gminie,
- prezentacja założeń koncepcji architektoniczno-urbanistycznej terenów i zagospodarowania przestrzeni oraz obiektów poddawanych rewaloryzacji w czasie rewitalizacji – prezentacje dla mieszkańców, konsultacje koncepcji zagospodarowania przestrzeni publicznych z mieszkańcami,
- artykuły w prasie lokalnej,
- promocja Programu rewitalizacji – przedstawianie wyników jego realizacji (przynajmniej raz do roku aktualizacja informacji na stronie na temat osiągnięcia zakładanych wyników),
- inne metody promocji wizualnej z wykorzystaniem różnych kanałów medialnych.

XVII. Definicje i pojęcia Programu

Interesariusze	Podmioty i grupy społeczne, mogące potencjalnie uczestniczyć i mieć wpływ na realizację działań rewitalizacyjnych oraz ci, których interesy mogą być związane z procesem odnowienia określonego obszaru
Obszar zdegradowany (OZ)	Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji (OR)	Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. ≤ 20% powierzchni gminy ≤ 30% ludności gminy
Program Rewitalizacji (PR)	Zgodnie z Narodowym Planem Rewitalizacji 2022 jest to uchwalany na poziomie gminnym- instrument zintegrowanego podejścia w zakresie rewitalizacji o zasięgu gminnym, sporządzany przez jednostkę samorządu terytorialnego zgodnie z wytycznymi dotyczącymi przygotowania Programu Rewitalizacji oraz obejmujący listę i zakres projektów rewitalizacyjnych przewidzianych do realizacji. Program rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych. Objęcie danego obszaru Programem rewitalizacji będzie stanowił podstawę wspierania go poprzez instrumenty/narzędzia dedykowane rewitalizacji (Programy unijne i instrumenty krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, Programach i działaniach sektorowych
Proces rewitalizacji	Wieloletni system spójnych działań samorządu przy udziale partnerów w sferze społecznej oraz gospodarczej przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju i odnowy jego obszarów.
Stan kryzysowy	Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej, jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej

XVIII. Spis Rysunków i tabel

18.1. Spis rysunków

Rys. 1. Mapa gminy Nowe z zaznaczeniem sołectw……16
Rys.2. Etapy wyznaczenia obszarów rewitalizacji Gminy Nowe……20
Rys.3. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Nowe……20
Rys.4. Obszar zdegradowany m. Nowe……31
Rys. 5. Obrys terenu Sołectwa Rychława – obszaru zdegradowanego przeznaczonego do rewitalizacji na terenie wiejskim……33
Rys.6. Koncepcja rewitalizacji gminy Nowe……50

Rys.7. Zakładane efekty rewitalizacji gminy Nowe.....51
Rys.8. Cele rewitalizacji Gminy.....53
Rys.9. Koncepcja projektów zintegrowanych w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Nowe 2017 2023.....66
Rys.10. Grupy interesariuszy rewitalizacji.....68
Rys.11. Aktualizacja Programu.....72
Rys.12. System wdrażania Programu.....73
Rys.13.Monitoring Programu.....74
Rys.14. Formy monitoring Programu.....75

18.2. Spis tabel

Tabela 1. Wykaz dokumentów strategicznych i planistycznych nadrzędnych dla Programu Rewitalizacji.....5
Tabela 2. Zakres powiązania *Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2023*z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....6
Tabela 3. Ogólna liczba mieszkańców.....11
Tabela 4. Liczba mieszkańców gminy Nowe w podziale na sołectwa (stan na 31.12. 2016 r.).....11
Tabela 5.Liczba urodzeń i zgonów na terenie gminy Nowe.....12
Tabela 6. Struktura mieszkańców wg grup wiekowych gmina Nowe (stan na 31 grudnia 2015 r.).....12
Tabela 7. Bezrobocie w gminie Nowe w latach 2011-2016.....13
Tabela 8.Bezrobotni według wieku (stan na 31 grudnia 2016 r.).....13
Tabela 9. Bezrobotni w Gminie Nowe według wykształcenia (stan na 31 grudnia 2016 r.).....14
Tabela 10.Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Nowe 2011r.-2016 r.....14
Tabela 11. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty uzyskane przez szkoły podstawowe gminy Nowe.....15
Tabela 12. Przestępstwa i wykroczenia według kategorii odnotowane w latach 2013-2015.....15
Tabela 13.Zestawienie powierzchni sołectw gminy Nowe.....17
Tabela 14.Zestawienie powierzchni m. Nowe.....17
Tabela 15. Dane ilościowe zebrane pod potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego – tereny wiejskie.....22
Tabela 16.Dane ilościowe zebrane pod potrzeby wyznaczenia terenu zdegradowanego – tereny miejskie.....24
Tabela 17. Wynik analizy wskaźnikowej gmina Nowe-obszar wiejski.....27
Tabela 18. Wskaźnik 13: Miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia.....28
Tabela 19.Wyniki analizy wskaźnikowej m. Nowe.....29
Tabela 20. Delimitacja obszaru zdegradowanego mi. Nowe.....30
Tabela 21.Obszar zdegradowany -miasto Nowe.....31
Tabela 22. Delimitacja obszaru zdegradowanego w gminie Nowe -obszary wiejskie.....32
Tabela 23. Powierzchnia i ludność Gminy Nowe objęta rewitalizacj.....33
Tabela 24. Zestawienie ogólnych danych sołectwo Rychława.....35
Tabela 25. Liczba przestępstw kryminalnych według sołectw gminy Nowe.....36
Tabela 26. Główne problemy i potencjały rozwoju sołectwo Rychława.....38
Tabela 27. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji nr 1 42
Tabela 28. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji nr 2.....44
Tabela 29. Główne zjawiska problemowe i potencjały rozwoju obszaru do rewitalizacji nr 6.....46
Tabela 30. Wskaźniki celów rewitalizacji.....54

Tabela 31. Lista główna projektów Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2023……57
Tabela 32.Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe……60
Tabela 33. Lista uzupełniająca projektów rewitalizacyjnych Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020……61
Tabela 34. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe…. 62
Tabela 35. Zestawienie komplementarności problemowej projektów rewitalizacyjnych gminy Nowe……..64
Tabela 36. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Program……..72

XIX. Załączniki

1. Sprawozdanie z przebiegu konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem Programu Rewitalizacji
2. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE
Unia Europejska Fundusz Spójności